

Rzecznik Praw Pacjenta
rzecznikiem polskiej psychiatrii

Rzecznik Praw Pacjenta

**Raport z działań podejmowanych
w 2018 r. w obszarze psychiatrycznej
opieki zdrowotnej przez Departament
ds. Zdrowia Psychicznego, w tym
przez Rzeczników Praw Pacjenta
Szpitala Psychiatrycznego.**

Raport Rzecznika Praw Pacjenta

Warszawa, październik 2019

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	2
1. PODMIOTY LECZNICZE OBJĘTE DZIAŁALNOŚCIĄ RZECZNIKÓW	5
2. ANALIZA SPRAW ROZPATRYWANYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO	6
2.1. RODZAJE SPRAW PROWADZONYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2018 R.	9
2.1.1. ANALIZA WNIOSKÓW ROZPATRZONYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2018 R.	12
2.1.2. ANALIZA SKARG ROZPATRZONYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2018 R.	14
2.1.3. ANALIZA DZIAŁAŃ Z WŁASNEJ INICJATYWY PODEJMOWANYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2018 R.....	21
2.1.4. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-EDUKACYJNA PODEJMOWANA PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2018 R.....	25
2.1.5. DZIAŁANIA INNE PODEJMOWANE PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2018 R. NA RZECZ PSYCHIATRYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ.....	29
3. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I POPRAWY SYTUACJI W PSYCHIATRYCZNEJ OPIECE ZDROWOTNEJ PODEJMOWANE W 2018 R.	31
PODSUMOWANIE	40
ZAŁĄCZNIK NR 1.....	42
ZAŁĄCZNIK NR 2	43
ZAŁĄCZNIK NR 3	61

WPROWADZENIE

Rzecznik Praw Pacjenta jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w zakresie ochrony praw pacjenta. Urząd ten w okresie sprawozdawczym pełnił Pan Bartłomiej Chmielowiec. Ochronę praw pacjentów systemu psychiatrycznej opieki zdrowotnej i leczenia uzależnień realizuje głównie poprzez działalność Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego, którego pracownikami są Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. Instytucja Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego (dalej: Rzecznik) została powołana ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego¹ (dalej: ustawa). Przepisy ww. ustawy, jak również wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 stycznia 2006 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu działania Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego² (dalej: rozporządzenie), w sposób kompleksowy regulują kompetencje i zadania Rzecznika oraz sposób ich realizacji. Stosownie do art. 10d ustawy Rzecznicy są pracownikami Biura Rzecznika Praw Pacjenta, o którym mowa w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta³ (dalej: ustawa o prawach pacjenta) i wykonują swoje zadania przy jego pomocy. Zgodnie z § 6 rozporządzenia Rzecznik przedstawia Rzecznikowi Praw Pacjenta okresowe informacje dotyczące przestrzegania praw pacjenta oraz działań podejmowanych w tym zakresie, nie rzadziej niż 2 razy w roku, także w przypadku zażądania tych informacji przez Rzecznika Praw Pacjenta.

Celem działalności Rzeczników jest ochrona praw osób korzystających ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez szpital psychiatryczny, a w szczególności zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy w dochodzeniu ich praw w sprawach związanych z przyjęciem, leczeniem, warunkami pobytu i wypisaniem ze szpitala psychiatrycznego. Rzecznicy wyjaśniają oraz udzielają pomocy w wyjaśnieniu ustnych i pisemnych skarg tych osób, współpracują z ich rodzinami, przedstawicielami ustawowymi, opiekunami prawnymi lub faktycznymi oraz inicjują i prowadzą działalność edukacyjną w zakresie praw pacjentów szpitali psychiatrycznych. Rzecznicy rozpatrują sprawy zgłoszone przez pacjentów, a także ich przedstawicieli ustawowych, opiekunów prawnych oraz faktycznych.

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 882, ze zm. Dz.U. z 2018 r. poz. 1878

² Dz. U. z 2006 r. Nr 16, poz. 126, ze zm.

³ Dz. U. z 2017, poz. 1318 ze zm.

Jednym z istotnych zadań Rzeczników, wynikającym z § 3 rozporządzenia, jest dokonywanie z własnej inicjatywy oceny przestrzegania praw pacjenta, w szczególności w odniesieniu do pacjentów:

- 1) przyjętych do szpitala psychiatrycznego bez zgody;
- 2) wobec których zastosowano przymus bezpośredni;
- 3) niezdolnych do wyrażenia zgody lub stosunku do przyjęcia albo leczenia;
- 4) przebywających w szpitalu psychiatrycznym na mocy orzeczenia sądowego o zastosowaniu środka zabezpieczającego.

Zakres uprawnień przyznanych Rzecznikowi ma gwarantować przestrzeganie praw osób hospitalizowanych przez szpitale psychiatryczne. Zgodnie z art. 10b ust. 4 ustawy Rzecznik ma prawo do:

- 1) wstępu do pomieszczeń szpitala psychiatrycznego związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych;
- 2) występowania z wnioskiem do personelu podmiotu leczniczego, w szczególności do lekarza prowadzącego, ordynatora oddziału psychiatrycznego (lekarza kierującego oddziałem) lub kierownika podmiotu leczniczego oraz do podmiotu, który utworzył ten podmiot, o podjęcie działań zmierzających do usunięcia przyczyny skargi lub zaistniałych naruszeń;
- 3) wglądu w dokumentację medyczną za zgodą osoby korzystającej ze świadczeń zdrowotnych, jej przedstawiciela ustawowego, opiekuna prawnego lub faktycznego;
- 4) porozumiewania się z osobą korzystającą ze świadczeń zdrowotnych, jej przedstawicielem ustawowym, opiekunem prawnym lub faktycznym bez udziału innych osób.

Ważną zmianą wprowadzoną w 2018 r. w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego jest umożliwienie Rzecznikom Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego przetwarzania danych utrwalonych za pomocą monitoringu zlokalizowanego w pomieszczeniach, w których wykonywany jest przymus bezpośredni w postaci izolacji. Możliwość taka ma gwarantować skuteczniejszą realizację zadań określonych w ustawie. W 2018 r. zostało także znowelizowane rozporządzenie w zakresie właściwości terytorialnej działania Rzeczników. Przed zmianą Rzecznik mógł pełnić swoje funkcje na terenie jednego województwa, po zmianie może obejmować swoim działaniem obszar terytorialny nie mniejszy niż województwo i nie większy niż trzy sąsiadujące ze sobą województwa, w zależności od rozmieszczenia zakładów leczenia psychiatrycznego.

Rzecznicy realizują swoje zadania w szpitalach psychiatrycznych, którymi – w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy – są również oddziały psychiatryczne w szpitalach ogólnych, kliniki psychiatryczne, sanatoria dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz inne zakłady lecznicze w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, sprawujące całodobową opiekę psychiatryczną lub odwykową.

W celu kompleksowych działań zmierzających do poprawy funkcjonowania psychiatrycznej opieki zdrowotnej jako systemu zapewniającego profesjonalne, skuteczne wsparcie osobom z chorobą psychiczną lub w kryzysie zdrowia psychicznego, Departament ds. Zdrowia Psychicznego współpracuje z innymi Departamentami Biura, m.in. z:

- Departamentem Prawnym w zakresie praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów,
- Departamentem Postępowań Wyjaśniających w zakresie indywidualnych postępowań wyjaśniających dotyczących świadczeń zdrowotnych w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień. Dodatkowo w ramach dostępu do Telefonicznej Informacji Pacjenta pacjenci, którzy przybywali w placówkach o profilu psychiatrycznym lub ich bliskim, w których na co dzień nie ma Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego, mieli możliwość uzyskiwania informacji lub doraźnego wsparcia.
- Departamentem Strategii i Działań Systemowych.

Usytuowanie Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego i Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w strukturze organizacyjnej wskazuje Schemat organizacyjny Biura Rzecznika Praw Pacjenta, który stanowi *Załącznik nr 1* do niniejszego opracowania.

W roku 2018 Rzecznik Praw Pacjenta podjął inicjatywę, w wyniku której przedłożono projekt zmiany ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Część zaproponowanych zmian dotyczy przeniesienia zapisów znajdujących się aktualnie w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego i innych aktach prawnych do ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Szczególnie ważną propozycją legislacyjną jest umocowanie w tej ustawie funkcjonowania, zakresu działania i kompetencji Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. Uporządkowanie tego zagadnienia pozwoli na skuteczniejsze i lepsze wykorzystanie potencjału Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego, jako terenowych pracowników Biura Rzecznika Praw Pacjenta.

1. PODMIOTY LECZNICZE OBJĘTE DZIAŁALNOŚCIĄ RZECZNIKÓW

W okresie sprawozdawczym zatrudnionych było 49 osób⁴ pełniących funkcję Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. Systematycznie zwiększa się liczba podmiotów leczniczych, w których na stałe swoją funkcję pełnią Rzecznicy, w grudniu 2018 r. było ich 197. Wykaz Rzeczników i podmiotów leczniczych objętych ich stałą działalnością przedstawia *Załącznik nr 2* (tabela 10). W placówkach tych leczonych było blisko 180 tysięcy pacjentów. Rzecznicy czasowo pełnili swoją funkcję również w innych podmiotach leczniczych, niż przypisane im terytorialnie placówki. Wykaz Rzeczników i podmiotów leczniczych objętych taką działalnością przedstawia *Załącznik nr 3* (tabela 11).

Zakres świadczeń w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, realizowanych przez podmioty objęte działaniem Rzeczników prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Zakres świadczeń opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w podmiotach leczniczych, w których swoje obowiązki pełnią Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego.

Lp.	Rodzaje świadczeń	% łóżek w stosunku do liczby łóżek ogółem
1	Psychiatria ogólna dla dorosłych (w tym psychogeriatryka, psychosomatyka, rehabilitacja psychiatryczna)	51%
2	Leczenie uzależnień dla dorosłych (leczenie zespołów abstynencyjnych i terapia uzależnień)	19%
3	Psychiatria terapeutyczno-opiekuńcza (zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze i opiekuńczo-lecznicze psychiatryczne, hostele)	17%
4	Świadczenia psychiatrii sądowej w warunkach podstawowego, wzmocnionego i maksymalnego zabezpieczenia	8,5%
5	Psychiatria dzieci i młodzieży (w tym świadczenia terapii uzależnień i psychiatria sądowa dzieci i młodzieży)	4,5%
	Ogółem	100,0%

⁴ Uwzględniono fluktuację zatrudnienia na stanowiskach RzPPSzP w okresie sprawozdawczym.

2. ANALIZA SPRAW ROZPATRYWANYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO

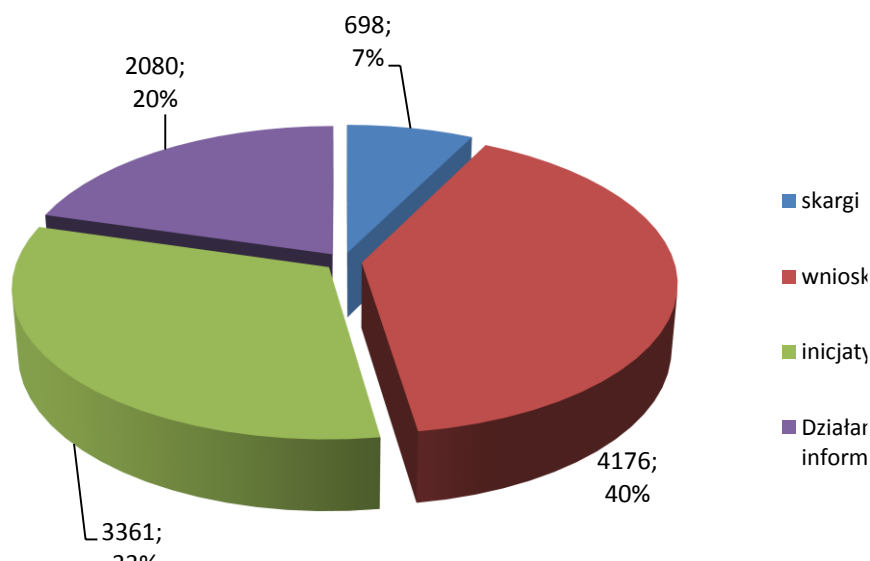
W 2018 r. Rzecznicy zajmowali się łącznie 10315 sprawami. Należały do nich: skargi, wnioski, działania podejmowane z własnej inicjatywy oraz działania o charakterze informacyjno - edukacyjnym. Poniższa tabela przedstawia liczbę spraw prowadzonych przez Rzeczników w podziale na ich zakres przedmiotowy.

Tabela 2. Liczba i zakres spraw podejmowanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Zakres przedmiotowy spraw	Liczba:			
	działań z własnej inicjatywy	skarg	wniosków	ogółem
Pomoc w dochodzeniu praw w sprawach związanych z przyjęciem, leczeniem, warunkami pobytu i wypisaniem ze szpitala psychiatrycznego	3323	636	3551	7510
Pomoc w wyjaśnianiu skarg pacjentów szpitala psychiatrycznego niezwiązanych z przyjęciem, leczeniem i wypisaniem ze szpitala psychiatrycznego	29	16	413	458
Współpraca z rodziną, przedstawicielem ustawowym, opiekunem prawnym lub faktycznym pacjenta	9	46	212	267
Działalność edukacyjna i informacyjna	2080			2080
Ogółem:	3361	698	4176	10315

Liczbowy i procentowy rozkład poszczególnych rodzajów spraw podejmowanych przez Rzeczników w omawianym okresie sprawozdawczym ilustruje wykres 1.

Wykres 1. Liczba i rodzaje spraw podejmowanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

W 2018 r. do Rzeczników wpłynęło łącznie 4176 wniosków. To zapytania dotyczące obowiązujących przepisów prawa, prośby o udzielenie wyjaśnień czy pomocy w związku z pobytem w szpitalu, ale i w innych, istotnych dla danej osoby kwestiach. Są one kierowane przez pacjentów, ich rodziny, osoby bliskie, personel, a także inne podmioty czy osoby niezwiązane z pacjentem czy daną placówką. Działania Rzeczników w tych obszarach koncentrują się głównie na działalności informacyjnej i wspierającej. Poza informacjami prawnymi, Rzecznicy udzielają pomocy w wyjaśnieniu zasygnalizowanych problemów, w sporządzeniu pism do dyrektorów szpitali czy innych podmiotów, wskazują instytucje właściwe do rozpatrywania danego rodzaju spraw.

Realizując jedno z ustawowych zadań, jakim jest dokonywanie z własnej inicjatywy oceny przestrzegania praw pacjentów, w omawianym okresie sprawozdawczym Rzecznicy podjęli ogółem 3361 tego rodzaju działań, szczególnie w odniesieniu do pacjentów⁵:

- wobec których zastosowano przymus bezpośredni (674 działania),
- przyjętych do szpitala psychiatrycznego bez zgody (260 działań),
- małoletnich (239 działań),
- przebywających w szpitalu na mocy orzeczenia sądowego o zastosowaniu środka zabezpieczającego (152 działania),
- niezdolnych do wyrażania zgody lub stosunku do przyjęcia albo leczenia (132 działania).

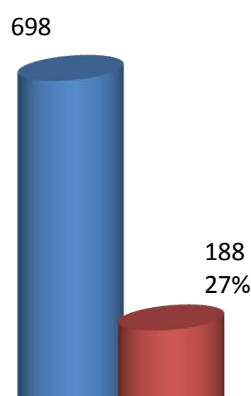
⁵ Liczba interwencji w odniesieniu do poszczególnych grup pacjentów podjętych z własnej inicjatywy jest wyższa od liczby spraw rozpatrywanych z własnej inicjatywy, ponieważ jedna sprawa mogła dotyczyć jednocześnie kilku problemów i grup pacjentów.

Ponadto 1927 działań dotyczyło ogółu pacjentów i wiązało się m.in. z warunkami pobytu, zapewnieniem bezpieczeństwa i odpowiedniej opieki pacjentom czy też dostępem do informacji o prawach pacjenta.

W wyniku inicjatyw własnych Rzecznicy stwierdzili nieprawidłowości w 543 przypadkach.

W ramach realizacji ustawowych zadań Rzecznicy w omawianym okresie rozpatrzyli łącznie 698 skarg, dokonując - stosownie do § 1 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia - oceny zasadności skarg na podstawie ustaleń wynikających z prowadzonych działań wyjaśniających. W odniesieniu do ogólnej liczby skarg, w przypadku 188 skarg (27%) z nich stwierdzono ich zasadność, tj. naruszenie obowiązujących przepisów (por. wykres 2).

Wykres 2. Stosunek skarg zasadnych do ogólnej liczby skarg rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

W aktualnym stanie prawnym Rzecznicy mają prawo wglądu w dokumentację medyczną za zgodą osoby korzystającej ze świadczeń zdrowotnych, jej przedstawiciela ustawowego, opiekuna prawnego lub faktycznego. W toku prowadzonych spraw Rzecznicy korzystali z tej możliwości w 285 przypadkach.

Sprawy szczególnie skomplikowane dotyczące np. śmierci pacjenta czy potencjalnego naruszenia zbiorowych praw pacjentów z obszaru psychiatrycznej opieki zdrowotnej rozpatrywane były przez Departament Postępowań Wyjaśniających i Departament Prawny. W 2018 r. Departament Postępowań Wyjaśniających w zakresie prowadzonych przez niego indywidualnych postępowań wyjaśniających rozpatrzył 51 takich spraw, natomiast Departament Prawny w zakresie prowadzonych postępowań rozpatrzył 6 postępowań indywidualnych i 5 postępowań o zbiorowe naruszenie praw pacjenta.

2.1. Rodzaje spraw prowadzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Niniejszy rozdział prezentuje analizę skarg, wniosków, działań z własnej inicjatywy oraz działalności informacyjno-edukacyjnej w odniesieniu do realizacji poszczególnych przepisów ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego i innych aktów prawnych. Liczba spraw (skarg, wniosków, działań z własnej inicjatywy) jest różna od liczby spraw zaprezentowanych w poprzednim rozdziale, bowiem często jedna rozpatrywana sprawa dotyczyła kilku kwestii regulowanych ww. przepisami.

Sprawy zgłaszane do Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotyczą zagadnień, które są uregulowane w różnych aktach prawnych. Największa ilość spraw dotyczy kwestii związanych z prawami pacjenta, o których mowa w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta – w 2018 r. było to łącznie 5497 spraw, w tym 1731 wniosków oraz 630 skarg, a także 3136 podjętych działań z własnej inicjatywy. Największa ilość spraw dotyczyła prawa pacjenta do świadczeń zdrowotnych (2451 spraw), prawa pacjenta do informacji o prawach pacjenta (673 sprawy) oraz prawa pacjenta do uzyskania informacji o swoim stanie zdrowia (624 sprawy). Tabela 3 przedstawia rozpatrywane sprawy w podziale na poszczególne prawa pacjenta.

Tabela 3. Liczba spraw rozpatrywanych w 2018 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w oparciu o zapisy ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

LP.	PRAWO PACJENTA DO:	LICZBA SPRAW W 2018 R.	% WSZYSTKICH SPRAW
1	świadczeń zdrowotnych	2451	44,6
2	informacji o prawach pacjenta	673	12,2
3	uzyskania od lekarza przystępnej informacji o swoim stanie zdrowia; do wyrażenia zgody na udzielenie ww. informacji innym osobom	624	11,4
4	poszanowania intymności i godności	483	8,8
5	poszanowania życia prywatnego i rodzinnego	329	6,0
6	dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia oraz udzielonych świadczeń zdrowotnych	317	5,8

7	wyrażenia zgody na udzielenie określonych świadczeń zdrowotnych lub odmowy takiej zgody	210	3,8
8	przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie	171	3,1
9	opieki duszpasterskiej	101	1,8
10	domagania się zachowania w tajemnicy informacji przez osoby wykonujące zawód medyczny	90	1,6
11	zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza	25	0,5
12	zgłaszania działań niepożądanych produktów leczniczych	23	0,4
OGÓLEM		5497	100,0

Kolejna grupa spraw odnosiła się do przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. W 2018 r. łącznie Rzecznicy rozpatrzyli 3892 sprawy dotyczące tych przepisów, w tym 2542 wnioski, 183 skargi, a 1167 razy podejmowali działania z własnej inicjatywy. Największa ilość spraw dotyczyła stosowania przymusu bezpośredniego – 719 spraw, następnie wypisanie osoby przebywającej w szpitalu psychiatrycznym za zgodą – 619 spraw. Tabela 4 przedstawia rozpatrywane sprawy w podziale na poszczególne obszary dotyczące kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

Tabela 4. Liczba spraw rozpatrywanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r. odnoszących się do przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

LP.	PRZEPISY USTAWY O OCHRONIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO	LICZBA SPRAW	% ogółu spraw
1	Stosowanie przymusu bezpośredniego zgodnie z określonymi zasadami (art. 18 ustawy i rozporządzenie Ministra Zdrowia)	719	18,5
2	Wniosek o nakazanie wypisania osoby przebywającej za zgodą (art. 36 ust 1 ustawy). Procedura przyjęcia do szpitala psychiatrycznego za zgodą	619	15,9
3	Wypisanie ze szpitala osoby przebywającej bez jej zgody (art. 35 ust. 1 i art. 36 ust 2; art. 36 ust. 3 ustawy)	574	14,8

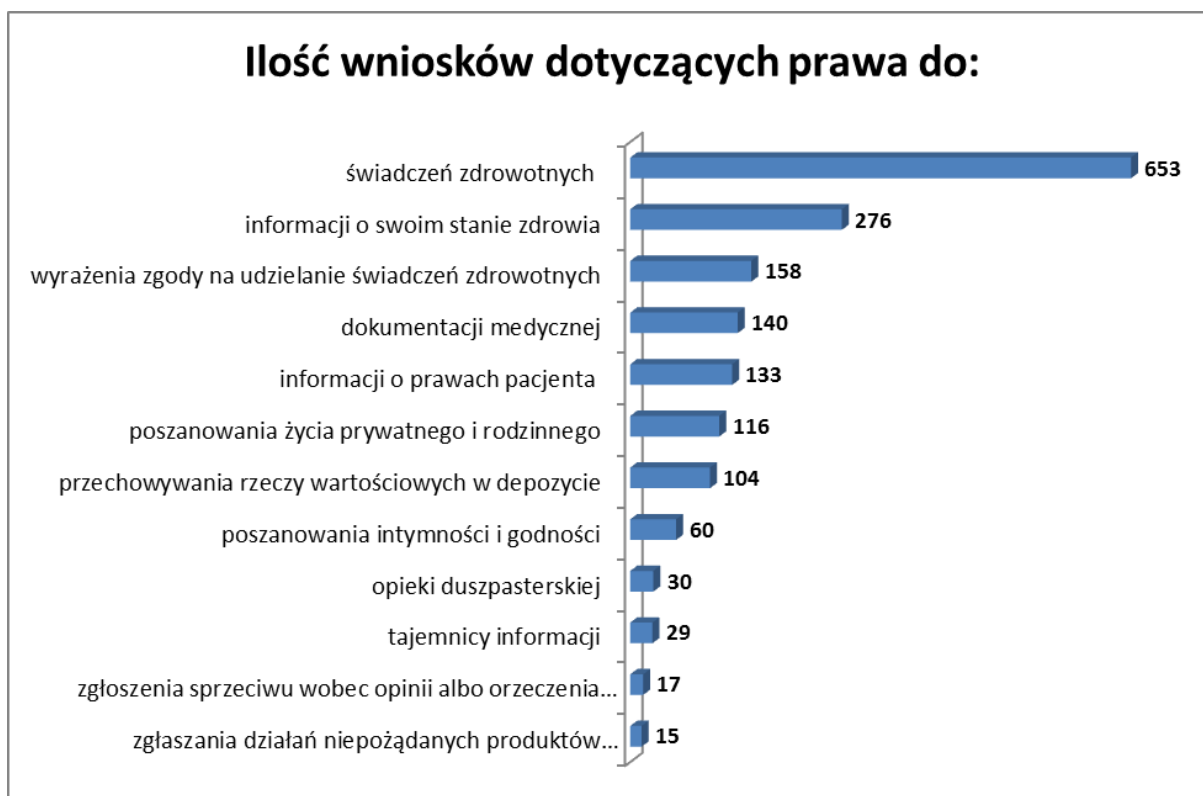
4	Procedura przyjęcia do szpitala psychiatrycznego bez zgody (art. 22 ust.2; art. 23, 24, 28, 29 ustawy)	527	13,5
5	Uzyskanie zgody ordynatora na okresowe przebywanie poza szpitalem (art. 14 ustawy)	394	10,1
6	Prawo do spotkania z Rzecznikiem Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego (art. 10a ust 1 i 4 ustawy)	303	7,8
7	Organizacja zajęć rehabilitacyjnych (art. 15 ustawy i rozporządzenie Ministra Zdrowia)	110	2,8
8	Postępowanie lecznicze wobec osoby leczonej bez jej zgody (art. 33 ustawy)	69	1,8
9	<p>Inne sprawy wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcia społecznego dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają trudności w życiu codziennym – bezpłatnych świadczeń należnym osobom z chorobą psychiczną lub upośledzeniem umysłowym, bezpłatnych produktów leczniczych, – kierowania się przy wyborze rodzaju i metod postępowania leczniczego dążeniem do osiągnięcia poprawy stanu zdrowia w sposób najmniej dla osoby chorej psychicznie uciążliwy – zawiadomienia kierownika podmiotu leczniczego do prokuratury, w przypadku stwierdzenia, że dobro osoby chorej psychicznie lub upośledzonej umysłowo wymaga jej ubezwłasnowolnienia – zawiadomienia kierownika podmiotu leczniczego do sądu opiekuńczego, w przypadku stwierdzenia, że przedstawiciel ustawowy osoby chorej psychicznie lub upośledzonej umysłowo nie wykonuje należycie swoich obowiązków – przyjęcia osoby chorej psychicznie lub upośledzonej umysłowo do DPS 	577	14,8
OGÓLEM		3892	100

Ponadto Rzecznicy zajmowali się 1771 sprawami pacjentów wynikającymi z innych aktów prawnych aniżeli omówione powyżej. W dalszej części szczegółowo zaprezentowano sprawy w podziale na ich rodzaj oraz obszar, którego dotyczyły.

2.1.1. Analiza wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Dominującym rodzajem spraw, którymi zajmują się Rzecznicy, są wnioski. Największa ilość wniosków w zakresie przepisów ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta dotyczyła prawa do świadczeń zdrowotnych – 653 wniosków, kolejno prawa do informacji o swoim stanie zdrowia – 276 wniosków, prawa do wyrażenia zgody na udzielanie świadczeń zdrowotnych – 158 wniosków, a także prawa do dokumentacji medycznej – 140 wniosków (por. wykres 3).

Wykres 3. Ilość wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r. w odniesieniu do poszczególnych praw pacjenta określonych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

W obszarze związanym z przepisami zawartymi w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego najwięcej wniosków dotyczyło wypisania ze szpitala psychiatrycznego osoby przebywającej w niej za zgodą – 586 wniosków, wypisania ze szpitala osoby przebywającej w nim bez zgody – 527 wniosków, innych spraw wynikających z ustawy o ochronie zdrowia

psychicznego – 381 wniosków oraz procedury przyjęcia do szpitala psychiatrycznego bez zgody – 380 wniosków (por. wykres 4).

Wykres 4. Ilość wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r. w odniesieniu do ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Znaczna liczba wniosków dotyczyła zapewnienia pacjentowi dostępu do informacji prawnej, wskazanie przysługujących środków prawnych dotyczących innych przepisów prawa niż określonych w wymienionych wyżej ustawach, w 2018 r. było ich łącznie 900. Wskazać tu należy przede wszystkim na akty prawne regulujące sytuację osób przebywających w szpitalu na mocy orzeczenia sądowego o zastosowaniu środka zabezpieczającego czy też pacjentów małoletnich kierowanych do szpitali psychiatrycznych na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. W tej grupie spraw są też wnioski, które dotyczyły obszaru systemu pomocy społecznej i ubezpieczenia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi.

Przykłady wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników w 2018 r. przedstawia tabela 5.

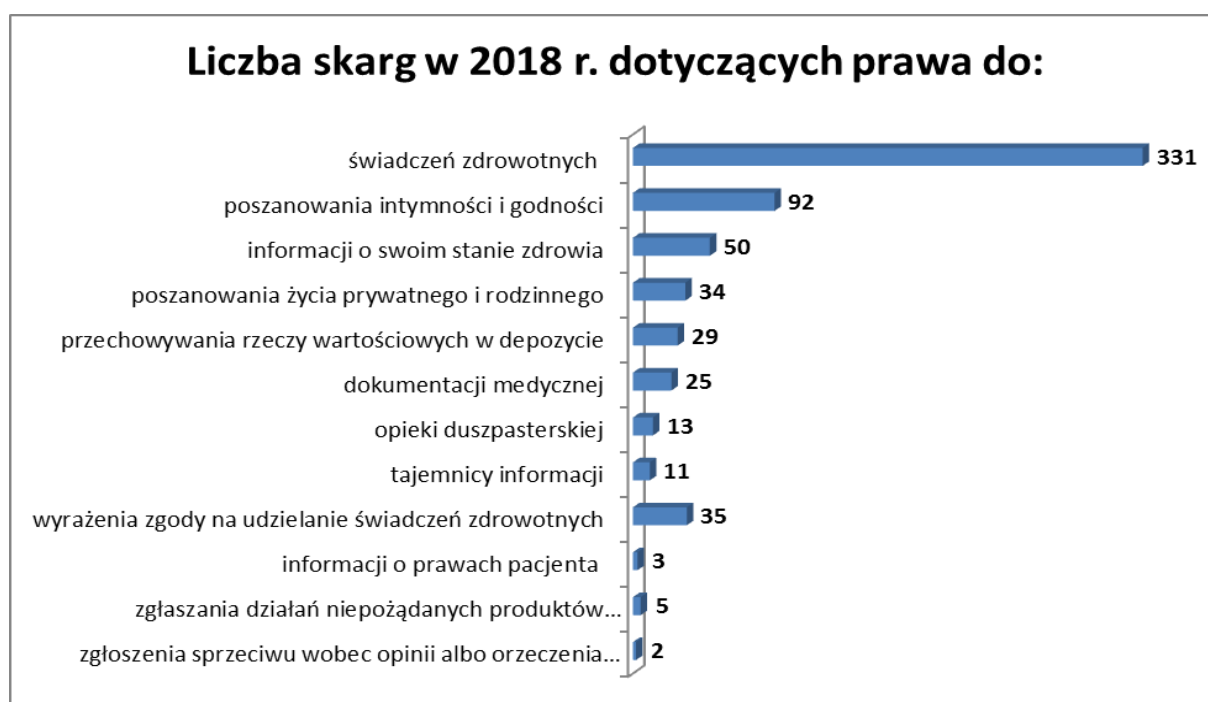
Tabela 5. Przykłady wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Temat wniosku	Opis sprawy
Brak odpowiedniej ilości sztućców	Pacjent wystąpił do Rzecznika o interwencję w sprawie braku w stołówce odpowiedniej ilości bezpiecznych noży. Podczas posiłków pacjenci otrzymywali 1 nóż na 4 osoby. Rzecznik odbył rozmowę z ordynatorem i pielęgniarką oddziałową. Bezpieczne noże zostały zakupione w dostatecznej ilości i są już w zastosowaniu.
Niewłaściwe traktowanie wychowanków w młodzieżowym ośrodku wychowawczym	Ordynator oddziału poinformował Rzecznika, że dwóch pacjentów będących wychowankami młodzieżowego ośrodka wychowawczego zgłasza niepokojące informacje mogące świadczyć o stosowaniu przez personel przemocy wobec wychowanków. Zgłoszenie zostało przekazane Rzecznikowi Praw Dziecka oraz Krajowemu Mechanizmowi Prewencji działającemu przy Rzeczniku Praw Obywatelskich, w wyniku czego ww. instytucje przeprowadziły kontrolę w ośrodku.
Brak odpowiedzi ordynatora oddziału na wniosek o wypisanie ze szpitala	Pacjent oddziału psychiatrycznego przyjęty za zgodą nie otrzymał odpowiedzi na wniosek o wypis ze szpitala. Na prośbę pacjenta Rzecznik wystąpił ustnie do ordynatora oddziału, który w dniu interwencji, w związku z brakiem przesłanek zatrzymania pacjenta bez zgody, wypisał go ze szpitala.
Odmowa udziału w sprawie sądowej	Pacjent przebywający w szpitalu w ramach środka zabezpieczającego wyraził chęć udziału w sprawie. Udzielono mu odpowiedzi, że jest to niemożliwe. Rzecznik udzielił pomocy w napisaniu stosownego wniosku do sądu. Pacjent uczestniczył w postępowaniu sądowym.
Realizacja środka zabezpieczającego na oddziałach sądowych o wzmocnionym i maksymalnym zabezpieczeniu	Pacjenci zgłaszali do Rzecznika prośby o informacje. Rzecznik udzielał pacjentom wyjaśnień, pomagał w sporządzeniu wniosków, np. o zmianę miejsca wykonywania środka zabezpieczającego.

2.1.2. Analiza skarg rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

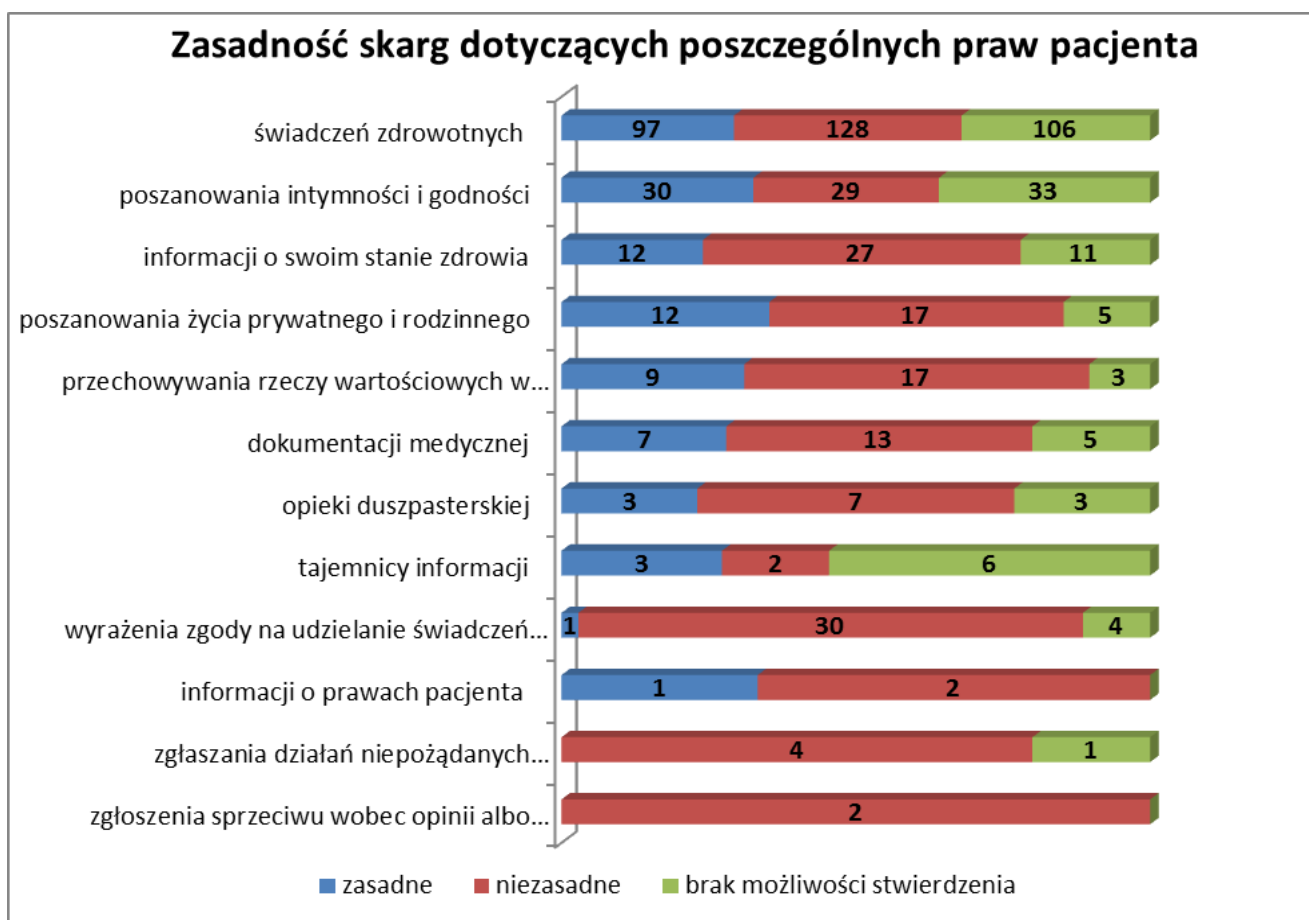
W 2018 r. Rzecznicy rozpatrzyli łącznie 630 skarg dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Ponad połowa z nich związana była z prawem do świadczeń zdrowotnych – 331 skarg (por. wykres 5). W tej kategorii mieszczą się skargi związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w odpowiednich warunkach, odpowiadającym wymaganiom fachowym i sanitarnym określonym w odrębnych przepisach; świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością, wykonywanych zgodnie z aktualną wiedzą medyczną oraz zasadami etyki zawodowej określonymi przez właściwe samorządy zawodów medycznych. Znaczna liczba skarg dotyczyła prawa pacjenta do poszanowania intymności i godności – 92 skargi.

Wykres 5. Liczba skarg rozpatrzonych w 2018 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotycząca kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

Podział skarg dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta pod kątem ich zasadności przedstawia wykres 6. W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości dotyczących realizacji praw pacjenta personel podejmował działania mające na celu wyeliminowanie przyczyn skargi, zapobiegania wystąpieniu podobnych naruszeń w przyszłości.

Wykres 6. Podział skarg rozpatrzonych w 2018 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta pod kątem ich zasadności.

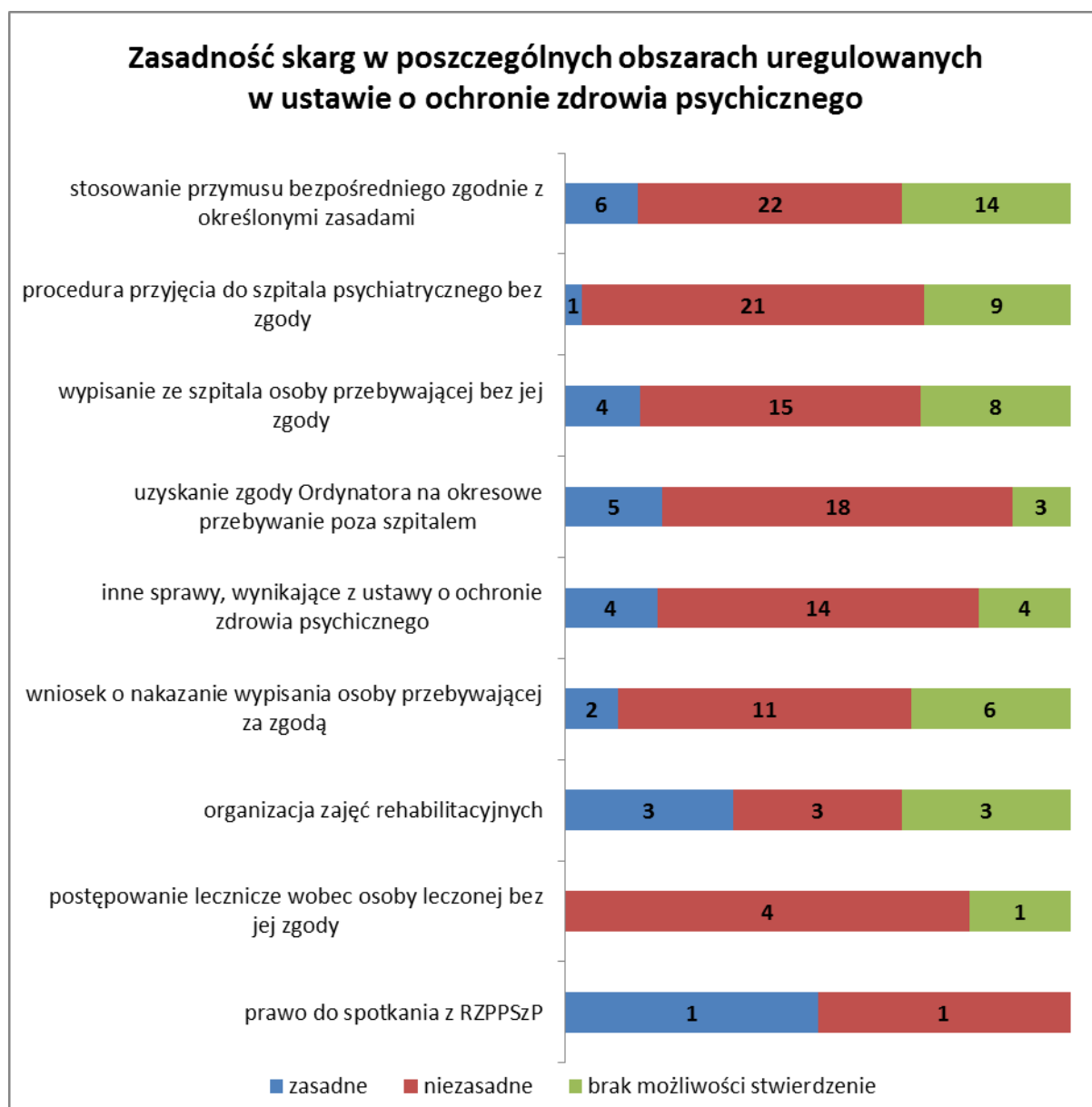
W 2018 r. Rzecznicy rozpatrzyli 183 skargi w oparciu o przepisy ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, najwięcej z nich dotyczyło stosowania przymusu bezpośredniego zgodnie z określonymi zasadami (42 skargi), a także procedury przyjęcia bez zgody do szpitala psychiatrycznego (31 skarg), wypisania ze szpitala osoby przebywającej w niej bez zgody (27 skarg) czy też uzyskania zgody ordynatora na okresowe przebywanie poza szpitalem (26 skarg) - (por. wykres 7).

Wykres 7. Liczba skarg rozpatrzonych w 2018 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotycząca kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

Wykres 8 przedstawia podział skarg dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego pod kątem ich zasadności. W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości dotyczących realizacji praw pacjenta personel podejmował działania mające na celu wyeliminowanie przyczyn skargi oraz zapobiegania wystąpieniu podobnych naruszeń w przyszłości.

Wykres 8. Podział skarg rozpatrzonych w 2018 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego pod kątem ich zasadności.

Ponadto Rzecznicy rozpatrzyli 52 skargi dotyczące kwestii uregulowanych w innych aktach prawnych, 12 z nich (23%) to skargi zasadne.

Przykłady rozpatrzonych skarg przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Przykłady skarg rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Temat skargi	Opis sprawy
<p>Nieetyczne zachowanie lekarza dyżurnego, narażenie życia pacjentki</p>	<p>Skarga pacjentki dotyczyła nieetycznego zachowania lekarza dyżurnego polegająca na nieudzieleniu pomocy pacjentce, która zgłaszała pogorszenie stanu psychicznego, co w efekcie doprowadziło do podjęcia przez nią próby samobójczej. Rzecznik podjął rozmowy z innymi pacjentami i wystosował wystąpienie pisemne do kierownictwa placówki. Skargę pacjenta uznano za zasadną. Lekarz został zwolniony z pracy.</p>
<p>Wielomiesięczny zakaz wychodzenia poza oddział</p>	<p>Pacjent oddziału psychiatrii sądowej o podstawowym zabezpieczeniu zgłosił skargę, że od ponad pół roku (a dokładnie od dziewięciu miesięcy – nie licząc dwóch wyjść do stomatologa oraz RTG) nie wychodzi poza oddział, pomimo wielokrotnych prób. Rzecznik podjął interwencję, przeprowadził rozmowy z kierownictwem oddziałów oraz dyrektorem medycznym szpitala, który zgodził się, że okres ponad dziewięciu miesięcy pozbawienia możliwości wychodzenia na spacer jest zbyt długi. Pacjent następnego dnia uzyskał zgodę na wyjścia.</p>
<p>Niewłaściwe przeprowadzenie przymusu bezpośredniego w postaci unieruchomienia pasami</p>	<p>Pacjentka złożyła skargę na brak poszanowania jej prawa do godności podczas stosowania przymusu bezpośredniego w formie unieruchomienia. Rzecznik wystąpił do Dyrekcji z prośbą o wyjaśnienia oraz przeanalizował dokumentację medyczną pacjentki. Z uzyskanych informacji wynikało, iż przymus wobec pacjentki zastosowano na korytarzu bez osłonięcia jej parawanem. Skarga została uznana za zasadną.</p>
<p>Pobicie pacjenta detencyjnego przez innych pacjentów</p>	<p>Pacjent zgłosił skargę, że został dotkliwie pobity (złamanie kości nosowej) przez dwóch pacjentów przebywających w raz z nim na oddziale. Wobec powyższego Rzecznik wystąpił do Dyrektora z prośbą o odniesienie się do złożonej skargi. W odpowiedzi Dyrektor potwierdził, że sytuacja taka miała miejsce oraz wskazał, że reakcja personelu była natychmiastowa (pacjent uzyskał bezzwłoczną pomoc medyczną min. wykonano zdjęcie RTG oraz TK głowy. Pacjenta dla bezpieczeństwa przeniesiono na inny oddział. O zaistniałym zdarzeniu powiadomiono policję, która wszczęła postępowanie wyjaśniające.</p>
<p>Brak zapewnienia diety wegańskiej</p>	<p>Pacjent, który jest weganinem złożył skargę na szpital, że nie ma wglądu w składniki posiłku, który jest mu podawany, i że nie jest przestrzegana dieta wegańska o którą wielokrotnie prosił. Przeprowadzono rozmowę z pielęgniarką pełniącą funkcję oddziałową oraz panią</p>

dietetyk. W wyniku przeprowadzonych negocjacji, ustalono że szpital podejmie wszelkie działania zmierzające do zapewnienia pacjentowi diety wegańskiej. Rzecznik sprawdził realizację ustaleń dotyczących zapewnienia odpowiedniej diety dla pacjenta. Pacjent potwierdził, że otrzymał jadłospis zgodny z dietą wegańską i otrzymuje posiłki bez produktów zwierzęcych.

Niewłaściwe przechowywanie rzeczy w depozycie podczas unieruchomienia pacjenta, brak karty depozytowej

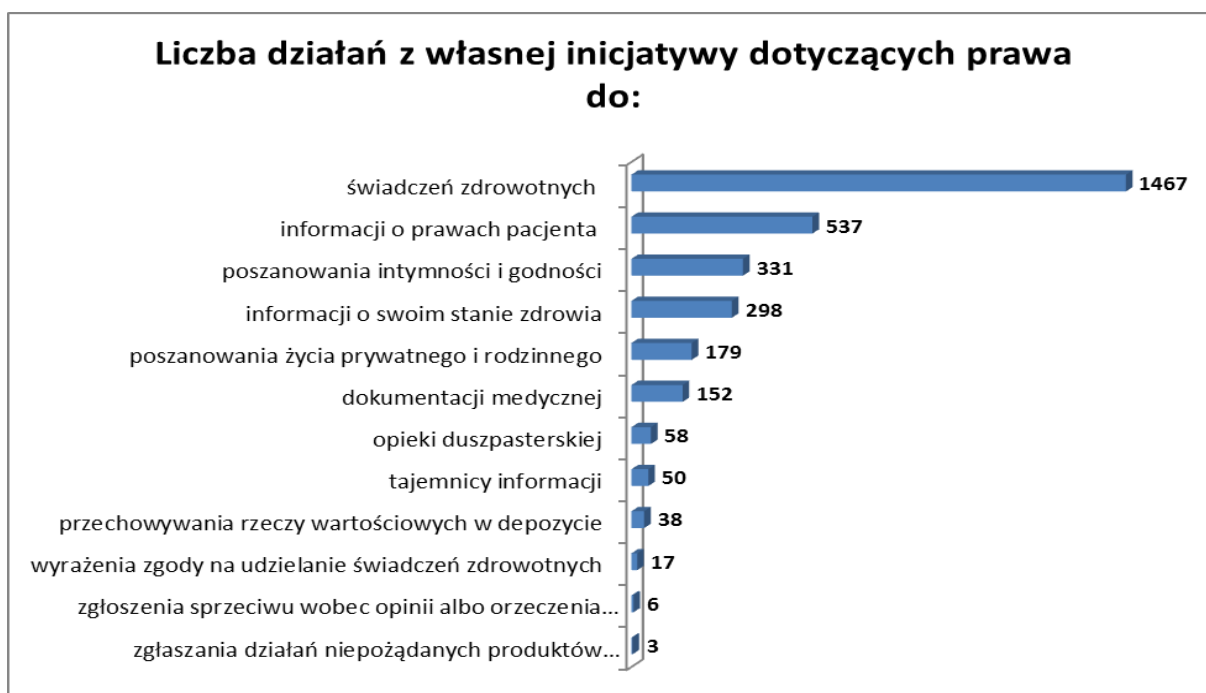
Pacjent zarzucił, że podczas stosowania przymusu bezpośredniego odebrano mu nieuszkodzony smartwatch do depozytu. Po zakończeniu stosowania przymusu bezpośredniego personel oddał pacjentowi uszkodzony smartwatch (rozbita szyba). Na podstawie wglądu w dokumentację medyczną, rozmowy z personelem oddziału oraz wystąpienia do zastępcy dyrektora, Rzecznik stwierdził, że depozytu nie zabezpieczono w sposób należyty (wrzucono do szuflady w dyżurce) oraz nie sporządzono karty depozytowej. Personel pielęgniarski został pouczony przez pielęgniarkę oddziałową o konieczności dolożenia należytej staranności przy przechowywaniu rzeczy w depozycie oraz o konieczności zakładania karty depozytowej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Dyrektor podpisał ugodę z pacjentem, za uszkodzony smartwatch wypłacono mu odszkodowanie.

2.1.3. Analiza działań z własnej inicjatywy podejmowanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Rzecznicy z własnej inicjatywy podejmują działania mające na celu weryfikację przestrzegania praw pacjenta, interwencje w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości oraz interweniują celem poprawy warunków pobytu pacjentów w podmiotach leczniczych.

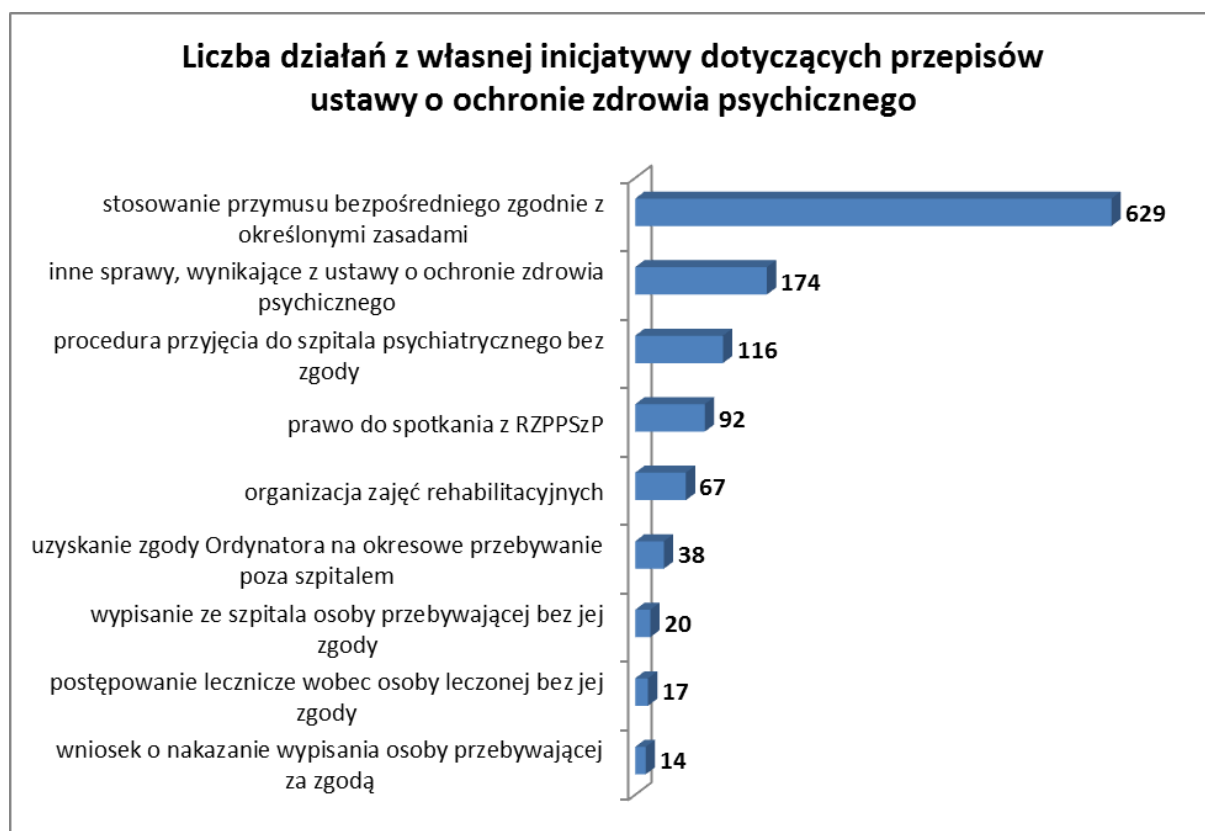
W 2018 r. Rzecznicy podjęli łącznie 3136 działań z własnej inicjatywy dotyczących przepisów ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Najwięcej inicjatyw związanych było z realizacją prawa do świadczeń zdrowotnych (1467 działań), spora część dotyczyła dostępu do informacji o prawach pacjenta (537 działań), prawa do poszanowania intymności i godności (331 działań) czy prawa do uzyskania informacji o swoim stanie zdrowia (298 działań) - por. wykres 9.

Wykres 9. Liczba działań z własnej inicjatywy podjętych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r. dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

W 2018 r. Rzecznicy podjęli łącznie 1167 działań z własnej inicjatywy dotyczących przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Zdecydowana większość tych działań dotyczyła stosowania przymusu bezpośredniego zgodnie z określonymi zasadami – 629 spraw dotyczyło tego zagadnienia (por. wykres 10).

Wykres 10. Liczba działań z własnej inicjatywy podjętych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r. dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

Poza wyżej wymienionymi obszarami Rzecznicy podjęli również 219 zadań z własnej inicjatywy związanych z kwestiami uregulowanymi w innych aktach prawnych.

W wyniku interwencji Rzeczników kierownictwo podmiotów leczniczych podejmowało działania naprawcze, w tym przeprowadzano remonty, doposażano oddziały, dokonywano zmian w strukturze zatrudnienia lekarzy, realizowano dodatkowe szkolenia dla personelu (m.in. z zakresu stosowania oraz dokumentowania przymusu bezpośredniego), wdrażano nowe procedury, dokonywano zmian w regulaminach porządkowych Oddziałów. Przykłady własnych inicjatyw podjętych przez Rzeczników w 2018 r. przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Przykłady działań z własnej inicjatywy podjętych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Własna inicjatywa	Opis sprawy
Pobicie pacjenta przez personel podczas zastosowania przymusu bezpośredniego	W związku z uzyskaniem informacji o pobiciu pacjenta, Rzecznik pisemnie wystąpił do Dyrektora Szpitala. Dyrektor po analizie sprawy rozwiązał umowę o pracę w trybie natychmiastowym z pracownikami uczestniczącymi w stosowaniu przymusu bezpośredniego.
Niemożność uczestniczenia w zajęciach rehabilitacyjnych pacjentów mających problem z poruszaniem się	Rzecznik wystąpił pisemnie do kierownictwa ośrodka w sprawie zakupu specjalistycznych foteli, dzięki którym pacjenci mający problem z poruszaniem się będą mogli uczestniczyć czynnie w zajęciach rehabilitacyjnych. Dyrekcja zakupiła 2 fotele.
Niedostateczna opieka personelu pielęgniarskiego	Podczas wizytacji oddziału psychiatrycznego na jednym z jego odcinków, Rzecznik dwukrotnie nie zastał żadnej osoby z personelu - pacjenci byli pozostawieni bez opieki. Z relacji pacjentów wynikało, iż taka sytuacja zdarza się często. Rzecznik ustnie wystąpił do pielęgniarki oddziałowej oraz zgłosił pielęgniarce naczelnej potrzebę podjęcia działań zapewniających pacjentom ciągłość opieki i nadzoru pielęgniarskiego. Kierownictwo przeprowadziło rozmowę dyscyplinującą z pielęgniarką oddziałową, wprowadzono zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu oddziału. Rzecznik zauważył, iż podczas kolejnych wizytacji personel był obecny na wszystkich odcinkach oddziału.
Odmowa udzielenia świadczenia zdrowotnego pacjentowi szpitala psychiatrycznego w innym podmiocie leczniczym	Rzecznik otrzymał do wiadomości pismo od personelu szpitala psychiatrycznego, dotyczące odmowy udzielenia świadczenia zdrowotnego pacjentowi szpitala psychiatrycznego w innym podmiocie leczniczym (chodziło o zabieg usunięcia ciała obcego z żołądka). W związku z zaistniałą sytuacją rzecznik poinformował bezpośrednich przełożonych o konieczności podjęcia pilnych działań. Kierownictwo Biura Rzecznika Praw Pacjenta skierowało pismo do dyrekcji szpitala wielospecjalistycznego z prośbą o zainteresowanie sytuacją pacjenta. Po przeprowadzonej interwencji, dyrekcja szpitala wielospecjalistycznego poinformowała, że pacjent został zoperowany.
Realizacja prawa do kontaktu z poszanowaniem intymności i prywatności, rozmowy telefoniczne odbywające się w obecności pielęgniarek	Podczas wizyty na oddziale Rzecznik zauważył, że pacjent rozmawiał przez telefon w dyżurce pielęgniarskiej w obecności czterech pielęgniarek. Z uzyskanych informacji wynikało, że pacjenci nie mogą oddalić się ze słuchawką poza dyżurkę pielęgniarską. Rzecznik

	<p>interweniował u pielęgniarki naczelnej i konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, informując o obowiązujących zasadach. Pielęgniarka naczelna przeprowadziła rozmowy z podległym personelem. Pacjentom umożliwiono korzystanie z telefonu bez nadzoru personelu.</p>
<p>Brak zaangażowania opiekunów w umożliwienie małoletniemu skorzystania z czasowego przebywania poza szpitalem</p>	<p>Rzecznik uzyskał od ordynatora informację, że pacjent powinien pojechać na przepustkę, ale dom dziecka i opiekun prawny nie chcą wszcząć procedury w sprawie uzyskania zgody sądu na przepustkę dla małoletniego. Rzecznik skontaktował się telefonicznie z dyrektorem centrum pomocy rodzinie, dyrektorem domu dziecka i opiekunem prawnym (wychowawcą ww. placówki). W wyniku przeprowadzonych rozmów Rzecznik uzyskał informację, że opiekun prawny niezwłocznie wystąpi do sądu o zgodę na przepustkę dla podopiecznego oraz zapewnienie dyrektora, że po otrzymaniu zgody sądu, dziecko zostanie zabrane do placówki na przepustkę w okresie wakacji, jeśli nie będzie przeciwskażeń medycznych.</p>
<p>Przebywanie na oddziale sądowym o podstawowym zabezpieczeniu pacjenta głuchoniemego ze znacznym upośledzeniem umysłowym</p>	<p>Szpital wyrażał wątpliwości w sprawie skuteczności postępowania leczniczego wobec pacjenta głuchoniemego ze znacznym upośledzeniem umysłowym, szczególnie w zakresie rehabilitacji. Oddział sądowy nie dysponuje metodami leczniczymi, w tym psychoterapeutycznymi, mogącymi doprowadzić do zmiany stanu psychicznego pacjenta, działanie szpitala ograniczało się do zmodyfikowania leczenia farmakologicznego. Rzecznik przeprowadził rozmowę z ordynatorem oddziału, po której za pośrednictwem Biura Rzecznika Praw Pacjenta skierowano wystąpienie pisemne do właściwego sądu celem zapoznania się z sytuacją pacjenta. W wyniku interwencji sąd uwzględnił sytuację pacjenta i wydał postanowienie o zwolnieniu go ze środka zabezpieczającego. Pacjent umieszczony został w odpowiedniej placówce przeznaczonej dla osób z upośledzeniem umysłowym.</p>

2.1.4. Działalność informacyjno-edukacyjna podejmowana przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

W 2018 roku Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego przeprowadzili 2080 działań informacyjno-edukacyjnych. Odbiorcami byli pacjenci szpitala psychiatrycznego, ich rodziny, a także personel medyczny. Liczbę zorganizowanych spotkań w podziale na grupy odbiorców przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Działalność informacyjno-edukacyjna Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w poszczególnych zakresach świadczeń opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w 2018 r.

Obszar psychiatrii / zakresy świadczeń	Liczba spotkań informacyjno-edukacyjnych
Psychiatria ogólna	1192
Psychiatria dzieci i młodzieży (w tym uzależnienia i psychiatria sądowa dzieci i młodzieży)	127
Leczenie uzależnień dla dorosłych (terapia i detoksykacja)	338
Psychiatria sądowa - podstawowy, wzmocniony i maksymalny stopień zabezpieczenia	146
Psychiatria terapeutyczno-opiekuńcza (ZPO, ZOLP, hostele)	152
Spotkania informacyjno-edukacyjne dla personelu medycznego	125
Łącznie:	2080

Tematyka spotkań przeprowadzanych wśród pacjentów oddziałów psychiatrycznych oraz oddziałów leczenia uzależnień dotyczyła głównie praw pacjenta określonych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. W szczególności były to tematy takie jak:

- przyjęcie i wypis ze szpitala psychiatrycznego;
- zajęcia rehabilitacyjne w szpitalach psychiatrycznych;
- zasady stosowania przymusu bezpośredniego;

- przebieg przymusowego leczenia odwykowego oraz możliwości zmiany postanowienia w tym przedmiocie;
- możliwości uzyskania przepustki na czasowe przebywanie poza szpitalem psychiatrycznym;
- warunki udzielania świadczeń zdrowotnych określonych w przepisach odrębnych;
- ubezwłasnowolnienia;
- zmiany przepisów dotyczących ochrony danych osobowych, wdrożenie RODO;
- praw i obowiązków osób przebywających w szpitalu psychiatrycznym opisanych w regulaminach placówki;
- pilotaż Centrów Zdrowia Psychicznego;
- nowelizacji ww. aktów prawnych i rozporządzeń je wykonujących;
- zadań i kompetencji Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego oraz ogólnej informacji dotyczącej działalności Biura Rzecznika Praw Pacjenta i RPP.

Wśród pacjentów oddziałów psychiatrii sądowej, obok tematów związanych bezpośrednio z prawami pacjenta określonymi w ww. ustawach oraz zadań i kompetencji Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego Rzecznika Praw Pacjenta i funkcjonowania Biura Rzecznika Praw Pacjenta podejmowali działania informacyjno-edukacyjne w zakresie:

- możliwości zapoznania się z opinią wysłaną do sądu przez pacjenta, wobec którego zastosowano środek zabezpieczający;
- praw pacjenta detencyjnego w świetle ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta i Kodeksu Karnego wraz z omówieniem poszczególnych praw;
- wymagań dotyczących warunków udzielania świadczeń zdrowotnych;
- wybranych zagadnień związanych z psychiatrią sądową w świetle przepisów prawa;
- zagadnień prawnych dotyczących ubezwłasnowolnienia;
- uwarunkowań prawnych regulujących kwestię stosowania środka zabezpieczającego;
- roli radcy prawnego lub adwokata uczestniczącego w postępowaniu sądowym.

Spotkania informacyjno-edukacyjne dla pacjentów małoletnich skupiały się przede wszystkim wokół takich zagadnień jak:

- prawa pacjenta małoletniego w szpitalu psychiatrycznym;
- zadania i kompetencje Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego;
- aktualnych zmian w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego i ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta;
- ochrona wrażliwych danych osobowych, w szczególności o zdrowiu psychicznym
- Karta Praw Pacjenta Dziecka;
- obowiązek szkolny podczas pobytu w szpitalu.

Rzecznicy w prezentowanym okresie sprawozdawczym przeprowadzili także spotkania informacyjno-edukacyjne dla personelu medycznego szpitala, tematem których były m.in.:

- prawa pacjenta;
- poszanowania intymności i godności pacjenta;
- zasady stosowania przymusu bezpośredniego.

Spotkania prowadzone przez Rzeczników w dużej mierze odbywały się w formie ustnej - wśród pacjentów dorosłych w dużych grupach, zaś dla pacjentów małoletnich w małych grupach.

W okresie sprawozdawczym Rzecznicy przeprowadzili szkolenia z zakresu praw pacjentów dla różnych grup odbiorców. Zapraszani byli do współpracy nie tylko przez placówki, w których pełnią swoją funkcję, ale również okręgowe izby pielęgniarek i położnych, samorzady lokalne czy domy pomocy społecznej.

Od drugiego półrocza 2018 roku wydawany jest kwartalnik Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego *Jednym Głosem dla Psychiatrii*, dedykowany wszystkim, którym dobro psychiatrii leży na sercu.

Ponadto, w ramach zadań informacyjno-edukacyjnych Rzecznicy upowszechniali informacje i prowadzili dystrybucję materiałów promujących:

- projekt Rzecznika Praw Pacjenta i organizacji pacjentów pt. *Łączy nas pacjent*;
- kwartalnik *Jednym Głosem dla Psychiatrii*;
- prawa pacjenta, w tym prawa pacjenta w szpitalu psychiatrycznym;
- Telefoniczną Informację Pacjenta (TIP) Rzecznika Praw Pacjenta i Narodowego Funduszu Zdrowia.

Rozmieszczenie Rzeczników na terenie całego kraju pozwala aby, za ich pośrednictwem skutecznie docierać z bezpośrednimi działaniami edukacyjnymi do miejscowości odległych od siedziby Biura. Możliwość edukacji nie tylko pacjentów, ale również pracowników sektora ochrony zdrowia psychicznego oraz instytucji opiekuńczych pozwala na kształtowanie właściwych postaw wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działalność edukacyjną o ochronie zdrowia psychicznego Rzecznicy prowadzili na takich wydarzeniach jak:

- obchody Solidarności XVII Ogólnopolskiego Dnia z Osobami Chorującymi Psychiczenie w Jarosławiu;
- obchody Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych w Baszni Dolnej;
- akcja edukacyjna „Dni Chemika” w Płocku;
- Mazowieckie Dni Zdrowia w Sochaczewie;
- kiermasz Warsztatów Terapii Zajęciowej zorganizowanym na terenie Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie;
- piknik edukacyjny w Ostrołęce;
- uroczyste otwarcie Centrum Zdrowia Psychicznego Kraków-Krowodrza;
- piknik rodzinny zorganizowany przez Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego w Koszalinie;
- Onkobieg Szczecin „Pogoń Raka” zorganizowany przez Stowarzyszenie Walki z Rakiem Płuc;
- uroczyste nadanie honorowego patrona Centrum Psychiatrycznego w Warcie;
- obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego w Bełchatowie;
- akcja promocyjna VIII Powiatowy Dzień Walki z Rakiem i Dzień Dawcy Szpiku;
- akcja promocyjna zorganizowana w ramach akcji Biała Sobota w Powiecie Strzeleckim;
- „Barlinecki Dzień Zdrowia” w Barlinku.

Ważnym elementem promocji praw pacjenta oraz podnoszenia wiedzy i kwalifikacji poszczególnych Rzeczników był ich udział w konferencjach ogólnopolskich, wojewódzkich, jak i lokalnych.

2.1.5. Działania inne podejmowane przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r. na rzecz psychiatrycznej opieki zdrowotnej

W 2018 roku coraz bardziej zauważaną i istotną sferą działalności Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego była realizacja zadań, w ramach ich kompetencji, wykraczająca poza pracę na terenie placówek o profilu psychiatrycznym. Rzecznicy inicjowali współpracę z instytucjami, które mogły mieć realny wpływ na poprawę warunków hospitalizacji lub życia osób z zaburzeniami psychicznymi, zarówno na szczeblu lokalnym, jak i ogólnopolskim. Występowali w charakterze świadków w sprawach sądowych, eksperta w programie telewizyjnym, uczestniczyli w spotkaniach Rzecznika Praw Pacjenta z dyrektorami podmiotów leczniczych. Rzecznicy współpracowali także z przedstawicielami Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur. W województwie kujawsko-pomorskim, lubelskim, małopolskim, mazowieckim i warmińsko-mazurskim jako przedstawiciele Rzecznika Praw Pacjenta brali udział w pracach wojewódzkich rad ds. zdrowia psychicznego.

W 2018 r. Rzecznicy byli członkami zespołów badających sprawę na miejscu w podmiotach udzielających świadczeń w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Zbadanie sprawy na miejscu, o którym mowa w art. 52 pkt. 2 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, to przeprowadzenie czynności wyjaśniających i kontrolnych w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego w miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych, co daje możliwość kompleksowego zebrania informacji, oglądu warunków, w jakich realizowane są świadczenia zdrowotne, dostępu do dokumentacji medycznej, bezpośrednich rozmów ze świadczeniodawcą i osobami udzielającymi świadczeń oraz pacjentami podmiotu.

Wykaz podmiotów, w których Rzecznicy uczestniczyli w zbadaniu sprawy na miejscu przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Wykaz podmiotów, w których Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego uczestniczyli w zbadaniu sprawy na miejscu w 2018 r.

Podmiot leczniczy	Oddział/oddziały	Data realizacji	Znak sprawy
Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze	Oddział Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży	28-29.05. 2018 r.	RzPP-DPW-WPII.431.1278.2018
Regionalny Szpital Specjalistyczny im. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	Oddział Psychiatryczny dla Dorosłych Oddział Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży	11-12. 06.2018 r.	RzPP-DPW-WPII.432.39.2018
Wielospecjalistyczny Szpital – Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Zgorzelcu - Zakład dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr M. Marzyńskiego w Sieniawce	Oddział Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży	8-9.08. 2018 r.	RzPP-DPW-WPII.432.70.2018. JW/BSZ/MŚ
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDSZKOL" Sp. z o.o. w Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Bielawie Bielawie.	Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	9-10.08. 2018 r.	RzPP-DPW-WPII.431.1981.2018

3. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I POPRAWY SYTUACJI W PSYCHIATRYCZNEJ OPIECE ZDROWOTNEJ PODEJMOWANE W 2018 r.

Zadaniem Rzecznika Praw Pacjenta jest podejmowanie działań mających na celu zapewnienie należytej ochrony praw pacjenta, w tym rozwiązywanie zagadnień problemowych. Niezbędna w tym kontekście jest wiedza dotycząca szans i zagrożeń związanych z funkcjonowaniem podmiotów leczniczych. Poza analizą informacji uzyskiwanych od Rzeczników, skarg czy wniosków wpływających do Rzecznika Praw Pacjenta od pacjentów, osób bliskich, pracowników podmiotów leczniczych czy innych instytucji, a także doniesień medialnych, Rzecznik Praw Pacjenta przeprowadził szereg spotkań z kierownikami podmiotów leczniczych, w których udzielane są świadczenia w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Bezpośrednie spotkania stanowiły okazję do omówienia zagadnień w kontekście działalności jednostki przy uwzględnieniu, specyficznych dla danego regionu, uwarunkowań natury ekonomicznej, demograficznej i kulturowej. W 2018 r. wizyty te odbyły się w następujących podmiotach leczniczych:

- Szpitalu Neuropsychiatrycznym im. prof. Mieczysława Kaczyńskiego SP ZOZ w Lublinie;
- Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Chełmie;
- Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Suchowoli;
- Instytucie Psychiatrii i Neurologii w Warszawie;
- Samodzielnym Wojewódzkim Publicznym Zespole Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej im. dr Barbary Borzym w Radomiu;
- Szpitalu Wolskim im. dr Anny Gostyńskiej w Warszawie;
- Szpitalu Psychiatrycznym Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie, w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym Psychiatrycznym w Rudziszkach;
- Wojewódzkim Zespole Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie.

Ponadto problemy w obszarze opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień były poruszane przez Rzecznika Praw Pacjenta oraz pracowników Departamentu Zdrowia Psychicznego w trakcie spotkań w ramach sejmowych komisji zdrowia, w tym podkomisji ds. zdrowia psychicznego czy Podkomitetu Organizacji Narodów Zjednoczonych

ds. Prewencji Tortur. Podkreślenia wymaga także poświęcenie znacznej części konferencji jubileuszowej podsumowującej 10-lecie funkcjonowania Rzecznika Praw Pacjenta, właśnie tematyce ochrony zdrowia psychicznego.

Na podstawie indywidualnych spraw, obserwacji praktyk stosowanych w podmiotach leczniczych oraz warunków udzielanych świadczeń wskazać należy na kilka obszarów problemowych w polskiej psychiatrii, gdzie nadal niezbędne jest, poza doraźnymi działaniami podejmowanymi na poziomie poszczególnych podmiotów, podejmowanie szerszych, systemowych działań.

Funkcjonowanie psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Z problemami wynikającymi z niedofinansowania psychiatrycznej opieki zdrowotnej Rzecznicy stykają się w swojej bieżącej działalności, bowiem ma to bezpośredni wpływ na standard opieki, realizowanie i rozszerzanie oferty terapeutycznej, a także dostosowanie infrastruktury do specyficznych potrzeb pacjenta w szpitalu psychiatrycznym, tak by zagwarantować mu jak najlepsze warunki i bezpieczeństwo, przy zapewnieniu jak największej swobody oraz ograniczeniu praktyk przymusowych. Rzecznicy m.in. występowali do organów założycielskich o dofinansowanie modernizacji i przeprowadzenia remontów w podmiotach leczniczych.

Rzecznik Praw Pacjenta sukcesywnie od wielu lat podnosi ten problem w swoich wystąpieniach do instytucji mających wpływ na wprowadzanie zmian w tym zakresie, również w 2018 r. ponowiony został wniosek o przeprowadzenie taryfikacji stacjonarnych świadczeń psychiatrycznych.

W 2018 r. monitorowana była sytuacja w podmiotach, w których doszło do wypowiedzenia klauzul opt-out.

Sytuacja psychiatrii dla dzieci i młodzieży

Podobnie jak w przypadku opieki psychiatrycznej dla osób dorosłych, tak i w tym zakresie świadczeń występuje wiele problemów wymagających podjęcia szerokich działań o charakterze systemowym, w tym dotyczących zwiększenia finansowania czy rozwoju

infrastruktury opieki psychiatrycznej dla dzieci. Obserwowany jest brak miejsc w stacjonarnej opiece psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży w niektórych rejonach kraju, a także innych, pozaszpitalnych formach wsparcia dla tej grupy pacjentów. Problemem jest niedobór kadr medycznych, w szczególności lekarzy, ważne jest więc tworzenie warunków do realizacji specjalizacji lekarskiej w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży. Mając na uwadze powyższe Rzecznik Praw Pacjenta wystąpił dwukrotnie do Ministra Zdrowia z prośbą o podjęcie doraźnych oraz systemowych działań usprawniających obszar opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży w związku z dramatyczną sytuacją tego działu lecznictwa psychiatrycznego. W kolejnym wystąpieniu Rzecznik Praw Pacjenta zwrócił się do Ministra Zdrowia, mając na względzie jego kompetencje ustawowe, o możliwość rozważenia uwzględnienia świadczeń psychiatrii dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży w planie taryfikacji Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji. Wystąpienie wynikało z pozyskanych przez Rzecznika Praw Pacjenta informacji odnośnie niedoszacowania świadczeń psychiatrycznych oraz zróżnicowaniu finansowania świadczeń psychiatrycznych pomiędzy województwami.

Reforma opieki psychiatrycznej

Rzecznik Praw Pacjenta dostrzega konieczność zmiany sposobu realizacji opieki psychiatrycznej tak, by przeciwdziałać stygmatyzacji osób cierpiących na zaburzenia psychiczne oraz pomóc w uzyskaniu przez pacjenta kompleksowej pomocy blisko miejsca zamieszkania, szkoły czy miejsca pracy. Taki cel został postawiony przed rozpoczętą w 2018 r. reformą opieki psychiatrycznej, w której ciężar opieki psychiatrycznej zostaje przeniesiony z zamkniętego szpitala psychiatrycznego do środowiska lokalnego. Od 1 lipca 2018 roku rozpoczął się pilotażowy program Centrów Zdrowia Psychicznego stanowiący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. W programie pilotażowym w 2018 r. bierze udział 27 podmiotów leczniczych w całej Polsce. Centra Zdrowia Psychicznego mają być odpowiedzialne za udzielanie pomocy wszystkim potrzebującym ze swojego rejonu. Ich obowiązkiem będzie zapewnienie kompleksowej opieki psychiatrycznej, czyli oddziału ogólnego całodobowego, leczenia ambulatoryjnego, czyli poradni zdrowia psychicznego oraz leczenia środowiskowego (domowego), a także oddziału dziennego i pomocy doraźnej w sytuacjach kryzysowych. Celem nadrzędnym jest przywracanie osoby w kryzysie psychicznym lub po przejściu tego typu kryzysu do

normalnego funkcjonowania w środowisku społecznym za pomocą zróżnicowanych i dostępnych oddziaływań leczniczo-terapeutycznych, które zostaną indywidualnie dobrane do potrzeb każdego pacjenta.

Pilotaż jest finansowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Prawidłową jego realizację nadzoruje i koordynuje Minister Zdrowia przy pomocy Biura ds. pilotażu centrów zdrowia psychicznego. Program pilotażowy ma za zadanie sprawdzenie zakładanych rozwiązań, analizowanie problemów i ich naprawianie. Akty prawne dotyczące problematyki centrów zdrowia psychicznego to:

- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017–2022.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie programu pilotażowego w centrach zdrowia psychicznego.
- ✓ Zarządzenie nr 55/2018/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 22 czerwca 2018 r. w sprawie umów o realizację programu pilotażowego w centrach zdrowia psychicznego.

Rzecznik Praw Pacjenta współpracuje z Biurem ds. Pilotażu, pracownicy biorą udział w spotkaniach konsultacyjnych, m.in. z dyrektorami szpitali uczestniczących w programie Centrów. Wspólną inicjatywą Rzecznika Praw Pacjenta i Biura ds. Pilotażu było przygotowanie filmu edukacyjnego na temat centrów - <https://www.youtube.com/watch?v=duFzQ3JlhUY>. Z uwagi na pionierski wymiar pilotażu Centrów Zdrowia Psychicznego z uważnością należy śledzić, jakie działania są podejmowane w tym obszarze oraz niezwłocznie reagować w sytuacjach wymagających korekty czy zmiany przyjętych założeń.

Rola sądów w psychiatrii

Sąd i psychiatria to dwa obszary, które nieustannie się przenikają. W licznych sprawach z zakresu prawa karnego, cywilnego oraz rodzinnego konieczne jest zasięgnięcie przez sąd szczególnej opinii sporządzanej przez psychiatrę lub psychologa. To właśnie wiedza ekspertów odgrywa kluczową rolę w postępowaniach dotyczących przyjęcia bez zgody do szpitala psychiatrycznego. Mając to na uwadze, Rzecznik Praw Pacjenta i Zakład Prawa Medycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w przeddzień Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego zorganizowali konferencję naukową „Sąd w psychiatrii. Psychiatria

w sądzie”. Głównym celem spotkania było przede wszystkim podjęcie interdyscyplinarnej debaty dotyczącej wzajemnych wpływów istniejących między psychiatrią a szeroko rozumianym wymiarem sprawiedliwości. Profesorowie prawa, medycyny, pracownicy akademicy oraz praktycy pochyliли się nad problemem orzekania przez sądy opiekuńcze na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, przyjęć pacjentów bez zgody do szpitala psychiatrycznego, przyczyn ubezwłasnowolnienia.

Stosowanie środka zabezpieczającego

W zakresie działań dotyczących stosowania środka zabezpieczającego w 2018 r. Rzecznik Praw Pacjenta kontynuował sprawę zainicjowaną w latach poprzednich dotyczącą wprowadzenia dla pacjentów etapu pośredniego, łączącego profesjonalną, całodobową opiekę terapeutyczną i socjalną z możliwościami działania pacjenta w warunkach zbliżonych do wolnościowych oraz usamodzielnienia się po zakończeniu stosowania środka izolacyjnego. Rzecznik Praw Pacjenta skierował do Ministra Sprawiedliwości kolejne pismo z prośbą o rozważenie możliwości zmiany aktów prawnych w zakresie art. 93a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny⁶ oraz odpowiednich przepisów wykonawczych poprzez uzupełnienie listy środków zabezpieczających o nowy rodzaj na wzór świadczeń dla osób z zaburzeniami psychicznymi udzielanych w miejscu chronionego zakwaterowania przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Poparcie dla przedstawionego rozwiązania wyrazili prof. dr hab. n. med. Piotr Gałęcki Konsultant Krajowy w dziedzinie psychiatrii oraz prof. dr hab. Zdzisław Majchrzyk Przewodniczący Sekcji Psychiatrii Sądowej Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

Wizerunek osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach

Rzecznik Praw Pacjenta, dostrzegając wagę języka w kształtowaniu postaw wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, zainicjował spotkanie, którego celem była rozmowa na temat istotnej roli mediów w psychiatrii. Wzięli w nim udział dziennikarze, lekarze,

⁶ Dz.U. z 2018 r. poz. 1600, ze zm.

pacjenci, ich rodziny. W trakcie spotkania *U Rzecznika na Młynarskiej. Śniadanie prasowe – Media przyjacielem psychiatrii* podkreślono, że sposób, w jaki opisujemy doświadczenie ludzkie rzutuje na to, czy człowiek wyjdzie z choroby wzmocniony, czy wręcz przeciwnie. Poruszono także kwestię roli asystenta zdrowienia, który dzieląc się swoim doświadczeniem oraz wsparciem może pomóc tym, którzy są w kryzysie psychicznym, by z choroby wyszli jeszcze silniejsi. Lekarze podkreślali, że przekazywanie informacji przez media powinno przebiegać w taki sposób, by nie przynosiło szkody, by nie prowadziło do dyskryminacji i wykluczenia. Pisząc o psychiatrii należy pokazywać ścieżki wyjścia, szukać słów, które wyrażają naszą wrażliwość, dbać o każde słowo. Przedstawiciele mediów przyznali, że istnieje potrzeba uwrażliwienia przekazywanych informacji na temat psychiatrii. Dziennikarze zaznaczyli, że nie dostają konkretnych wskazówek w jaki sposób pisać, jakich słów używać poruszając tak delikatne tematy.

Rzecznik Praw Pacjenta dostrzega również potrzebę tworzenia wirtualnych miejsc pomocy, np. akredytowanych forów pomocowych, gdzie wsparcia udzielają zweryfikowani profesjonalści. Odnosząc się do sytuacji najmłodszych pacjentów, Rzecznik Praw Pacjenta spotkał się z reprezentantami „Porcelanowych Aniołków”, oddolnej inicjatywy młodzieży zrzeszającej nastolatków i osoby im bliskie z doświadczeniem kryzysu psychicznego. „Porcelanowe Aniołki” na podstawie własnych doświadczeń i dzięki pomocy specjalistów prowadzą kampanie informacyjne o przyczynach, skutkach, objawach, przebiegu i leczeniu depresji. Podpowiadają, jak radzić sobie z trudnymi emocjami oraz wskazują alternatywy dla destrukcyjnych zachowań (np. samookaleczanie), organizują zbiórki dla dziecięcych szpitali psychiatrycznych. To inicjatywy warte uwagi.

W ramach współpracy z Ministerstwem Zdrowia, Polską Agencją Prasową oraz Fundacją eKropka, Rzecznik Praw Pacjenta zorganizował w swojej siedzibie warsztat usprawniający kompetencje w kontakcie z osobami z zaburzeniami psychicznymi prowadzony przez Edukatorów z Fundacji eKropka. Edukatorzy to osoby po kryzysie psychicznym, które mówią w swoim imieniu. Dzięki prowadzonym przez nich warsztatom uczestnicy dowiedzieli się, jak usprawnić kontakt i rozwinąć umiejętności komunikacyjne w relacjach z osobami chorującymi, jak radzić sobie w trudnych sytuacjach, a także dlaczego nie warto ulegać stereotypom.

Należy także wspomnieć o konferencji prasowej „Stygmatyzacja osób z zaburzeniami psychicznymi: tracą na niej także zdrowi”, która odbyła się w Centrum Prasowym PAP w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 - <https://zdrowie.pap.pl/psyche/stygmatyzacja-osob-z-zaburzeniami-psychicznymi-szkodzi->

nam-wszystkim. Paneliści rozmawiali o przyczynach i skutkach stereotypowego postrzegania osób z zaburzeniami psychicznymi, a także niezbędnych działaniach w tym obszarze.

Realizacja znowelizowanych przepisów w zakresie stosowania przymusu bezpośredniego

Szczególną uwagę Rzecznicy zwracają na realizację przymusu bezpośredniego. Na bieżąco interweniują w poszczególnych sprawach dotyczących stosowania przymusu bezpośredniego zgodnie z obowiązującymi przepisami. W związku z wprowadzeniem zmian w stosowaniu przymusu bezpośredniego (nowelizacja ustawy o ochronie zdrowia psychicznego) i sygnalizowanymi przez Rzeczników oraz personel podmiotów leczniczych problemów z ich realizacją, przeprowadzono szczegółową analizę zagadnienia. Departament ds. Zdrowia Psychicznego zebrał dane z ponad 100 szpitali psychiatrycznych w Polsce, z których wynikało, że znacząca liczba szpitali psychiatrycznych doświadcza problemów z realizacją nowego przepisu dotyczącego obowiązku zasięgnięcia opinii drugiego lekarza psychiatry przy każdorazowym przedłużeniu stosowania unieruchomienia lub izolacji, wynikającego z niedoboru specjalistów. Skutkiem powyższego było wystąpienie do Ministerstwa Zdrowia o podjęcie działań legislacyjnych w tej sprawie.

Finansowanie czasowego pobytu pacjentów poza szpitalem w trakcie hospitalizacji (tzw. przepustek)

W trakcie rozpatrywania jednej ze spraw Rzecznik zwrócił uwagę na ujęte w planie naprawczym szpitala zalecenie dotyczące redukcji liczby przepustek udzielanym pacjentom. W obecnym stanie prawnym w trakcie przepustki stosowane są wskaźniki korygujące obniżające poziom finansowania pobytu pacjenta w szpitalu. Biorąc pod uwagę niskie finansowanie opieki psychiatrycznej, stosowanie wskaźnika korygującego może wpływać na ograniczanie liczby przepustek ze względów ekonomicznych. Przepustka ma najczęściej cel terapeutyczny, pozwala na stopniowe zaadaptowanie się w środowisku domowym

i weryfikuje uzyskaną poprawę stanu zdrowia, natomiast w czasie przepustki szpital nie oszczędza na kosztach funkcjonowania (tzw. hotelowe, personel). Należy mieć również na względzie, że przepustka może być związana z kilkugodzinnym, niekoniecznie całodobowym przebywaniem pacjenta poza szpitalem, w celu np. załatwienia spraw urzędowych. Kwestia ta została podniesiona przez Rzecznika Praw Pacjenta przy okazji możliwości zgłoszenia uwag do projektu Zarządzenia p.o. Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień. Przedstawiona została propozycja zwiększenia finansowania w trakcie przebywania pacjentów na przepustkach, tak by czynnik finansowy nie decydował o jej udzieleniu (likwidacja bądź zwiększenie wartości wskaźnika korygującego), a także wprowadzenie rozróżnienia z uwagi na czas trwania przepustki i zrezygnowanie ze stosowania czynnika korygującego w przypadku krótszych wyjść pacjentów z oddziału.

Funkcjonowanie zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych o profilu psychiatrycznym

Rzecznicy w toku wykonywania swoich obowiązków na terenie placówek opiekuńczo-terapeutycznych o profilu psychiatrycznym podejmowali działania zarówno indywidualne, jak i o charakterze systemowym. Przeanalizowane zostały zapisy dotyczące problematykę zakładów opiekuńczo-terapeutycznych. Rzecznicy zebrali dane dotyczące problemów w funkcjonowaniu zakładów opiekuńczo-leczniczych psychiatrycznych i pielęgnacyjno-opiekuńczych psychiatrycznych. Materiał ten jest analizowany pod kątem podjęcia działań systemowych i wdrożenia niezbędnych rozwiązań.

Realizacja praw pacjenta w placówkach leczenia uzależnień

W 2018 r. znacznie zwiększyła się ilość placówek realizujących świadczenia z zakresu uzależnień, które zostały objęte stałą funkcją Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. W związku z odmienną specyfiką leczenia w tych ośrodkach/oddziałach, a także dużym zróżnicowaniem zasad funkcjonowania podmiotów leczniczych udzielających świadczeń terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych, Rzecznicy w trakcie

regularnych wizyt zbierali materiał, który będzie stanowił podstawę podejmowania kolejnych działań zmierzających do ujednolicenia praktyk, które w sposób bezpośredni wpływają na realizację praw pacjenta.

PODSUMOWANIE

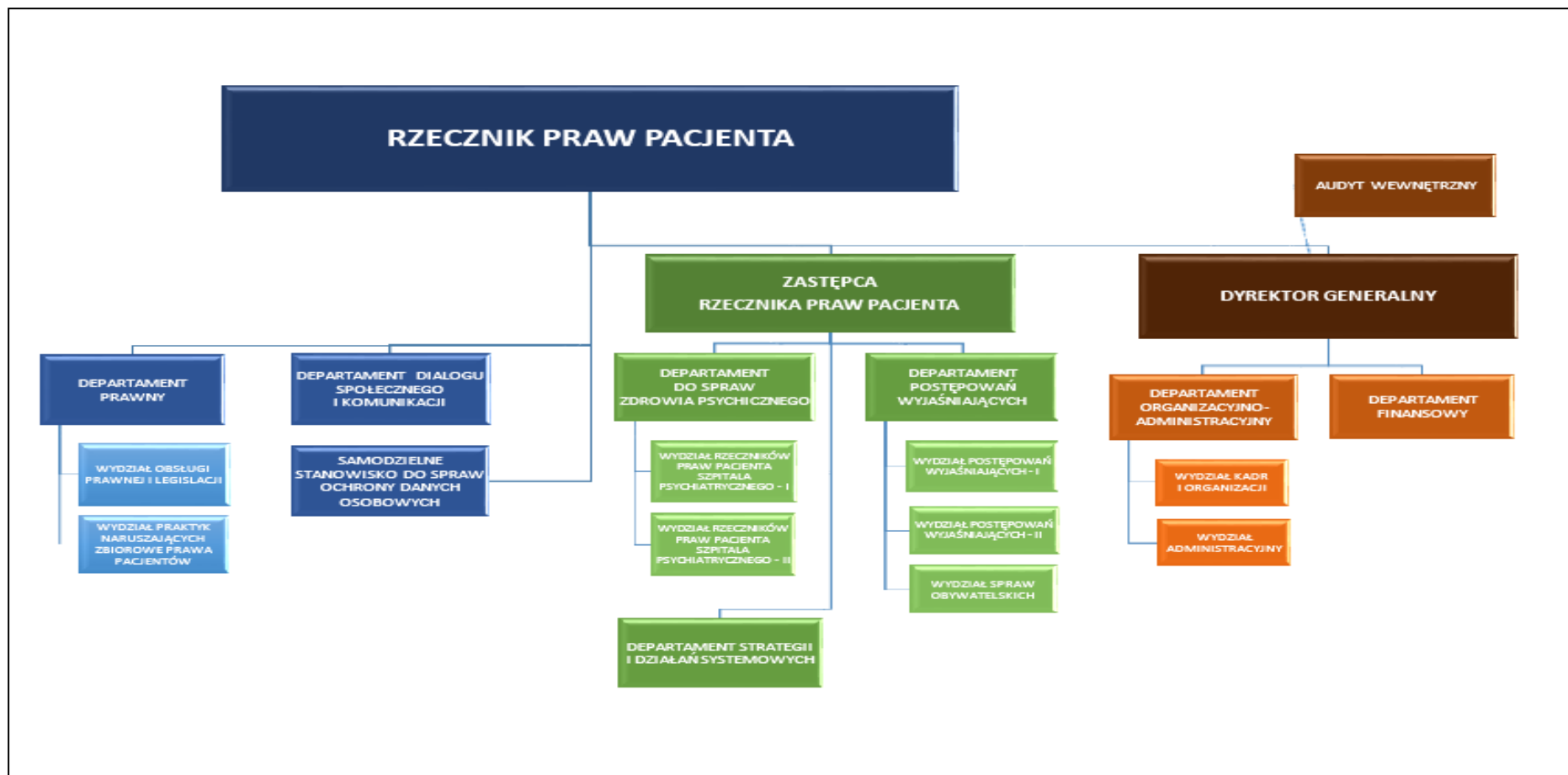
W analizowanym okresie sprawozdawczym Rzecznicy zajmowali się sprawami dotyczącymi realizacji praw pacjentów w szpitalach psychiatrycznych sygnalizowanych przez pacjentów, ich bliskich czy personel. Analiza spraw rozpatrywanych przez Rzeczników wskazuje, że ich działalność ma charakter interdyscyplinarny. Przyjmują oni bowiem bardzo często zgłoszenia, których zakres przedmiotowy znacznie wykracza poza kwestie uregulowane w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawie o ochronie zdrowia psychicznego oraz w aktach wykonawczych. Pacjenci stosunkowo często zwracają się do Rzeczników ze sprawami, które dotyczą obszarów działalności innych instytucji, w tym sądów i ośrodków pomocy społecznej. Wymaga to stałego samokształcenia i podnoszenia kompetencji, w szczególności poprzez monitorowanie zmian przepisów prawa i wymianę doświadczeń. W przypadku zgłaszania innych problemów, poza właściwością działania Biura Rzecznika Praw Pacjenta, Rzecznicy wskazywali instytucje właściwe do ich rozpatrzenia, udzielali pomocy w przygotowaniu właściwych wniosków. Istotną społecznie rolą Rzeczników jest podejmowanie działalności edukacyjno-informacyjnej. Działania te przyczyniają się do podnoszenia wiedzy i świadomości pacjentów oraz ich bliskich na temat przysługujących im praw pacjenta, a także możliwości ich egzekwowania.

Należy zauważyć, że liczba spraw rozpatrywanych przez Rzeczników uzależniona jest od wielu czynników, w związku z czym analiza danych statystycznych w porównaniu z poprzednimi okresami sprawozdawczymi może mieć niejednoznaczny charakter. Elementami istotnie wpływającymi na powyższe są: struktura organizacyjna szpitala i specyfika oddziałów (profile oddziałów, długość hospitalizacji), zmiany personalne w placówkach (fluktuacja kadr) oraz okres funkcjonowania stanowiska Rzecznika w danym podmiocie leczniczym. W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem miała miejsce reorganizacja pracy Rzeczników. Kilka osób zmieniło placówki, w których pełniły funkcję Rzecznika, duża grupa Rzeczników swoją działalnością objęła dodatkowe placówki. Sytuacja powyższa miała istotny wpływ na rodzaj prowadzonych spraw.

Reasumując, obecność pracowników Biura Rzecznika Praw Pacjenta w podmiotach leczniczych znajdujących się na terenie całego kraju pozwala na monitorowanie przestrzegania praw pacjenta, szybkie reagowanie w przypadku stwierdzanych naruszeń przepisów prawa oraz weryfikowanie wdrażania postulowanych w wystąpieniach do kierownictwa placówek rozwiązań. Analiza działalności Rzeczników w wymiarze

indywidualnym pozwala na stwierdzenie, że ich obecność przyczynia się do stałego podnoszenia jakości świadczonych usług przez podmioty lecznicze, w tym polepszenia warunków hospitalizacji, zaś w wymiarze globalnym usprawnia podejmowanie działań systemowych przez Departament Zdrowia Psychicznego w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta mających realny wpływ na kształtowanie psychiatrycznej opieki zdrowotnej.

W związku z podejmowanymi działaniami w obszarze opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w grudniu 2018 roku, podczas XII Międzynarodowego Kongresu „Nowe zjawiska w psychiatrii” Rzecznik Praw Pacjenta został nagrodzony przez Polskie Towarzystwo Psychiatryczne Złotą Synapsą w kategorii Przyjaciel Psychiatrii. Celem plebiscytu jest wyróżnienie osób i instytucji działających w obszarze psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz prowadzących badania naukowe w tym zakresie. W kategorii Przyjaciel Psychiatrii zostaje nagrodzona osoba, która nie prowadzi działalności leczniczej lub naukowej, a swoimi działaniami wspiera opiekę psychiatryczną i walczy o prawa pacjentów. Wyróżnienie to traktujemy jako dowód uznania za podejmowane działania, a jednocześnie zobowiązanie do dalszych, jeszcze bardziej wzmożonych działań na rzecz osób doświadczających kryzysu psychicznego.

Rzecznik Praw Pacjenta - Bartłomiej Chmielowiec
 Zastępca Rzecznika Praw Pacjenta - Grzegorz Błazewicz
 Dyrektor Generalny - Jarosław Fiks

Dyrektor Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego - Grzegorz Saj
 Naczelnicy Wydziałów w DZP - Anna Panufnik, Jarosław Malik
 Specjaliści DZP - Barbara Olszowy, Agata Jasińska, Magdalena Wróbel
 - Pawelec, Ewa Chojnacka, Małgorzata Strowska

Wykaz podmiotów leczniczych objętych stałą działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Tabela 10. Wykaz podmiotów leczniczych objętych stałą działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Imię i nazwisko	Miejscowość	Województwo	Nazwa podmiotu leczniczego
1. Bogdan Chudziński⁷	Bolesławiec	dolnośląskie	1. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu
2. Mateusz Kępa	Wałbrzych	dolnośląskie	2. Szpital Specjalistyczny im. Alfreda Sokołowskiego w Wałbrzychu
	Złotoryja	dolnośląskie	3. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Złotoryji
	Milków	dolnośląskie	4. Centrum Psychoprofilaktyki i Terapii "Pro Maind"
	Czarny Bór⁸	dolnośląskie	5. Zakład Leczenia Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze
	Jelenia Góra⁹	dolnośląskie	6. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki zdrowotnej MSWiA w Jeleniej Górze
	Mysłakowice¹⁰	dolnośląskie	7. Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji w Mysłakowicach
3. Izabela Rucińska	Wrocław	dolnośląskie	8. Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Sp. z o.o.
	Wrocław	dolnośląskie	9. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu
	Wrocław	dolnośląskie	10. 4 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ

⁷ Zatrudnienie do 4.07.2018 r.

⁸ Objęcie placówki od 01.10.2018 r.

⁹ Objęcie placówki od 01.10.2018 r.

¹⁰ Objęcie placówki od 01.10.2018 r.

	Wrocław¹¹	dolnośląskie	11. Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji we Wrocławiu
4. Barbara Szajnocha	Kłodzko	dolnośląskie	12. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Zespołu Opieki Zdrowotnej" w Kłodzku
	Stronie Śląskie	dolnośląskie	13. Wojewódzkie Centrum Psychiatrii Długoterminowej w Stroniu Śląskim
	Pieszyce	dolnośląskie	14. Sudeckie Centrum Onkologii Sp. z o.o.(NZOZ Sudeckie Centrum Zdrowia)
5. Halina Zdral	Lubiąż	dolnośląskie	15. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Lubiążu
	Legnica	dolnośląskie	16. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy
	Legnica	dolnośląskie	17. Centrum Terapii Uzależnień Bernard Dawicki
	Bolesławiec¹²	dolnośląskie	18. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Bolesławcu
	Ścinawa¹³	dolnośląskie	19. Ośrodek Badawczo-Naukowo-Dydaktyczny Chorób Ołpejących im. Ks. Kardynała Gulbinowicza
6. Iwona Jagas	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie	20. Centrum Medyczne Gizińscy Sp. z o.o. w Bydgoszczu
	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie	21. Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr A. Jurasza w Bydgoszczy
	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie	22. 10 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
	Aleksandrów Kujawski	kujawsko-pomorskie	23. Powiatowy Szpital w Aleksandrowie Kujawskim Sp. z o.o.
7. Mirosława Kałdowska	Świecie	kujawsko-pomorskie	24. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Józefa Bednarza w Świeciu

¹¹ Objęcie placówki od 01.07.2018 r.

¹² Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹³ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

	Grudziądz	kujawsko-pomorskie	25. Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr Władysława Biegańskiego
8. Sebastian Sobierajski	Toruń	kujawsko-pomorskie	26. Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu
	Lipno	kujawsko-pomorskie	27. Szpital LIPNO Sp. z o.o. w Lipnie
	Toruń	kujawsko-pomorskie	28. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy im. Ks. J. Popiełuszki
	Toruń	kujawsko-pomorskie	29. Wojewódzki Ośrodek terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu
	Raciążek	kujawsko-pomorskie	30. Samodzielny Publiczny Zakład Leczniczo-Opiekuńczy w Raciążku
9. Justyna Dąbrowska¹⁴ 10. Jacek Jaworski¹⁵	Lublin	lubelskie	31. Szpital Neuropsychiatryczny im. prof. M. Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie
	Lublin	lubelskie	32. Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 w Lublinie
	Uniszowice¹⁶	lubelskie	33. Centrum Medyczne 1 Waldemar Olech
	Celejów¹⁷	lubelskie	34. Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Majdanie Kozic Dolnych
11. Magdalena Kaciuczyk¹⁸	Kuraszew	lubelskie	35. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Suchowoli (również K. Lewko)
	Łuków	lubelskie	36. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowie
	Radzyń Podlaski	lubelskie	37. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim
	Parczew	lubelskie	38. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

¹⁴ W okresie sprawozdawczym długotrwała nieobecność

¹⁵ Zatrudnienie na zastępstwo (cały okres sprawozdawczy)

¹⁶ Objęcie placówki od 13.08.2018 r.

¹⁷ Objęcie placówki od 13.08.2018 r.

¹⁸ Zatrudnienie od 15.10.2018 r.

			w Parczewie
	Milanów	lubelskie	39. KaMiMED Zakład Opiekuńczo Leczniczy Psychiatryczny
12. Małgorzata Kowalczyk¹⁹	Chelm	lubelskie	40. Miejski Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
	Hrubieszów	lubelskie	41. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Leczniczej
13. Jolanta Balcerzak	Cibórz	lubuskie	42. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych SP ZOZ w Ciborzu
	Zabór	lubuskie	43. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży
	Żary	lubuskie	44. 105 Kresowy Szpital Wojskowy z Przychodnią
	Zielona Góra	lubuskie	45. Lubuski Ośrodek Profilaktyki i Terapii Osób Uzależnionych i Współuzależnionych w Zielonej Górze
14. Krystyna Grochmalska	Gorzów Wielkopolski	lubuskie	46. Wielospecjalistyczny Szpital Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim Sp. z o.o.
	Strychy	lubuskie	47. Katolicki Ośrodek Terapii i Wychowania Młodzieży ANASTASIS
15. Anna Taraszka	Międzyrzecz	lubuskie	48. Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Międzyrzeczu
	Nowy Dworek 46; Jordanowo 53; Świebodzin²⁰; Glińsk²¹	lubuskie	49. Ośrodek dla Osób Uzależnionych Samodzielny Publiczny ZOZZ „Nowy Dworek”
16. Małgorzata Staškowiak	Łódź	łódzkie	50. Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ Szpital im. dr J. Babińskiego w Łodzi
	Łódź	łódzkie	51. Samodzielny Publiczny ZOZ Centralny Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

¹⁹ Zatrudnienie od 01.11.2018 r.

²⁰ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

²¹ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

	Zgierz	łódzkie	52. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Marii Skłodowskiej-Curie
	Łódź²²	łódzkie	53. Zakład Karny nr 1 w Łodzi
	Łódź²³	łódzkie	54. Miejskie Centrum Terapii Profilaktyki Zdrowotnej im. Bł. Rafała Chylińskiego w Łodzi
	Łódź²⁴	łódzkie	55. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych
17. Joanna Zdanowicz	Pabianice	łódzkie	56. Pabianickie Centrum Medyczne Sp. z o.o.
	Warta	łódzkie	57. Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu Centrum Psychiatryczne w Warcie
	Jedlicze²⁵	łódzkie	58. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych
	Bełchatów²⁶	łódzkie	59. Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie
	Karnice²⁷	łódzkie	60. Ośrodek Terapii Uzależnień TO TU
	Męcka Wola²⁸	łódzkie	61. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacyjno-Adaptacyjny ARKA

²² Objęcie placówki od 20.08.2018 r.

²³ Objęcie placówki od 20.08.2018 r.

²⁴ Objęcie placówki od 20.08.2018 r.

²⁵ Obejmowanie placówki do 31.07.2018 r.

²⁶ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

²⁷ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

²⁸ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

18. Agata Jakubowska	Andrychów	małopolskie	62. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Andrychowie
	Oświęcim	małopolskie	63. Zespół Opieki Zdrowotnej w Oświęcimiu
	Bielsko-Biała²⁹	śląskie	64. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej (również M. Zimnal)
19. Małgorzata Koziel	Kraków	małopolskie	65. Szpital Specjalistyczny im. dr Józefa Babińskiego Samodzielny Publiczny ZOZ
	Kraków	małopolskie	66. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera
	Kraków³⁰	małopolskie	67. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Krakowie
	Kraków³¹	małopolskie	68. Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika w Krakowie
	Kraków³²	małopolskie	69. 5 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką
	Kraków³³	małopolskie	70. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Uniwersytecki
20. Maria Gańczyk-Wojciechowska	Pruszków	mazowieckie	71. Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia im. prof. Jana Mazurkiewicza w Pruszkowie
	Warszawa	mazowieckie	72. Szpital Wolski im. dr Anny Gostyńskiej Samodzielny Publiczny ZOZ
	Ząbki³⁴	mazowieckie	73. Mazowiecki Szpital Wojewódzki "Drewnica" Sp. z o.o. w Ząbkach

²⁹ Obejmowanie placówki do 31.08.2018 r.

³⁰ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

³¹ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

³² Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

³³ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

³⁴ Objęcie placówki od 01.06.2018 r.

	Otwock³⁵ Zagórze³⁶	mazowieckie	74. Mazowieckie Centrum Neuropsychiatrii Sp. z o.o.
	Warszawa	mazowieckie	75. Szpital Bielański im, ks. J. Popiełuszki SPZOZ w Warszawie
21. Magdalena Głowacka - Ludwiczak	Płock	mazowieckie	76. Płocki Zakład Opieki Zdrowotnej Spółka z o.o.
	Gostynin³⁷	mazowieckie	77. Wojewódzki Samodzielny Zespół Publicznych ZOZ im. prof. Eugeniusza Wilczkowskiego w Gostyninie
	Kraszewo Czubaki³⁸	mazowieckie	78. Zakład Opiekuńczo-Lecniczy dla osób z zaburzeniami psychicznymi
	Wólka³⁹ Przebójewska	mazowieckie	79. Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny dla Młodzieży
	Gostynin⁴⁰	mazowieckie	80. Krajowy Ośrodek Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym (KOZZD)
	Gostynin⁴¹	mazowieckie	81. Regionalny Ośrodek Psychiatrii Sądowej w Gostyninie
	Sochaczew⁴²	mazowieckie	82. Zespół Opieki Zdrowotnej Szpitala Powiatowego w Sochaczewie

³⁵ Objęcie placówki od 01.06.2018 r

³⁶Objęcie placówki od 01.06.2018 r

³⁷ Objęcie placówki od 1.05.2018 r.

³⁸ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

³⁹ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁴⁰ Obejmowanie placówki do 30.04.2018 r.

⁴¹ Obejmowanie placówki do 30.04.2018 r.

⁴² Obejmowanie placówki do 31.07.2018 r.

22. Andrzej Nawrocki	Warszawa ul. Nowowiejska 27	mazowieckie	83. Samodzielny Wojewódzki Zespół Publicznych Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej
	Warszawa⁴³	mazowieckie	84. Samodzielny Publiczny Dziecięcy Szpital Kliniczny w Warszawie
	Warszawa⁴⁴	mazowieckie	85. Instytut Psychiatrii i Neurologii
	Warszawa⁴⁵	mazowieckie	86. Mazowiecki Szpital Brudnowski w Warszawie
	Warszawa⁴⁶	mazowieckie	87. MONAR Izba Chorych w Warszawie
	Ciechanów⁴⁷	mazowieckie	88. Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie
23. Tomasz Witkowski	Lipsko	mazowieckie	89. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Lipsku
	Radom	mazowieckie	90. Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej im. dr Barbary Borzym
	Radom	mazowieckie	91. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Readaptacyjny dla Osób Uzależnionych w Radomiu
24. Danuta Rucińska	Brzeg	opolskie	92. Brzeskie Centrum Medyczne Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
	Głucholazy	opolskie	93. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głucholazach
	Opole	opolskie	94. Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny im. św. Jadwigi w Opolu
	Głucholazy	opolskie	95. SP ZOZ Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Psychiatryczny
	Chrzastowice⁴⁸	opolskie	96. MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień

⁴³ Objęcie placówki od 01.01.2018 r.

⁴⁴ Objęcie placówki od 01.05.2018 r.

⁴⁵ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁴⁶ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁴⁷ Obejmowanie placówki od 01.01.2018 r. do 30.04.2018 r.

⁴⁸ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

Liliana 25. Widawska- Szymków	Branice	opolskie	97. Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. ks. bp. Nathana w Branicach
	Branice	opolskie	98. Regionalny Ośrodek Psychiatrii Sądowej w Branicach
	Moszna⁴⁹	opolskie	99. Centrum Terapii Nerwic w Mosznej
26. Martyna Bagińska	Suwałki	podlaskie	100. Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach
	Grajewo⁵⁰	podlaskie	101. Szpital Ogólny im. dr W.Ginela w Grajewie
27. Lidia Smyk	Choroszcz	podlaskie	102. Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. dr S. Deresza w Choroszczy
	Hajnówka	podlaskie	103. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce
	Zaczerlany⁵¹	podlaskie	104. MONAR Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny w Zaczerlanach
	Chmielnik⁵²	podlaskie	105. Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Uzależnień METANOIA
28. Mariola Biruś	Jasło	podkarpackie	106. Szpital Specjalistyczny w Jasle
	Nowa Dęba	podkarpackie	107. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie
	Straszęcin	podkarpackie	108. Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy Szpital z Uśmiechem
	Rzeszów⁵³	podkarpackie	109. Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 1 im. Fryderyka Chopina
	Rzeszów⁵⁴	podkarpackie	110. Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie

⁴⁹ Objęcie placówki od 10.09.2018 r.

⁵⁰ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁵¹ Objęcie placówki od 01.09.2018 r.

⁵² Objęcie placówki od 01.09.2018 r.

⁵³ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁵⁴ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

	Krosno⁵⁵	podkarpackie	111. Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie
	Tarnów⁵⁶	małopolskie	112. Szpital Wojewódzki im. Świętego Łukasza Samodzielny Publiczny ZOZ w Tarnowie
29. Dorota Bobko	Jarosław	podkarpackie	113. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej im. prof. Antoniego Kępińskiego w Jarosławiu
	Niemstów	podkarpackie	114. Katarzyna Konracka Niepubliczny Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Psychiatryczny
	Łańcut⁵⁷	podkarpackie	115. Centrum Medyczne w Łańcucie Sp. z o.o.
30. Beata Oleniacz	Żurawica	podkarpackie	116. Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny im. prof. Eugeniusza Brzezickiego w Żurawicy
	Leżajsk	podkarpackie	117. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Leżajsku
	Łańcut⁵⁸	podkarpackie	118. Centrum Medyczne w Łańcucie
	Tarnobrzeg⁵⁹	podkarpackie	119. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy Hospicjum Ojca Pio

⁵⁵ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁵⁶ Obejmowanie placówki do 31.07.2018 r.

⁵⁷ Obejmowanie placówki do 31.07.2018 r.

⁵⁸ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁵⁹ Objęcie placówki od 30.07.2018 r.

31. Kamil Lewko	Nowa Dęba⁶⁰	podkarpackie	120. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie
	Stalowa Wola⁶¹	podkarpackie	121. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Powiatowy Szpital Specjalistyczny w Stalowej Woli
	Stalowa Wola⁶²	podkarpackie	122. Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli
	Suchowola⁶³	lubelskie	123. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie chorych w Suchowoli (również M. Kaciuczyk)
	Parczew⁶⁴	lubelskie	124. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Parczewie
	Uniszowice⁶⁵	lubelskie	125. Centrum Medyczne 1 Waldemar Olech (również J. Jaworski)
32. Kamila Jakóbowska	Lębork	pomorskie	126. Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku
	Słupsk	pomorskie	127. Centrum Zdrowia Psychicznego w Słupsku
	Kościerzyna Dzierżążno	pomorskie	128. Szpital Specjalistyczny w Kościerzynie
	Kobylnica	pomorskie	129. Centrum Psychiatrii SON Sp. z o.o. - Zakład Opiekuńczo - Leczniczy Psychiatryczny w Kobylnicy
33. Michał Kamiński	Starogard Gdański	pomorskie	130. Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. St. Kryzana
	Starogard Gdański	pomorskie	131. Regionalny Ośrodek Psychiatrii Sądowej

⁶⁰ Objęcie placówki od 30.07.2018 r.

⁶¹ Objęcie placówki od 30.07.2018 r.

⁶² Objęcie placówki od 30.07.2018 r.

⁶³ Obejmowanie placówki do 29.07.2018 r.

⁶⁴ Obejmowanie placówki do 29.07.2018 r.

⁶⁵ Obejmowanie placówki od 3.07.2018 do 29.07.2018 r.

34. Dorota Marcinkowska	Gdańsk	pomorskie	132. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im. T.Bilikiewicza w Gdańsku
	Gdańsk	pomorskie	133. Uniwersyteckie Centrum Kliniczne Klinika Psychiatrii w Gdańsku
	Gdańsk	pomorskie	134. 7 Szpital marynarki Wojennej z Przychodnią w Gdańsku
	Gdańsk⁶⁶	pomorskie	135. MONAR Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży
	Sopot⁶⁷	pomorskie	136. Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny Mrowisko
	Smażyno⁶⁸	pomorskie	137. Ośrodek Terapii Uzależnień
35. Stanisław Frydrychowicz	Rybnik	śląskie	138. SP ZOZ Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku
	Orzesze	śląskie	139. Ośrodek Terapii Nerwic
	Kamieniec⁶⁹	śląskie	140. Ośrodek Lecznico-Rehabilitacyjny Pałac Kamieniec Sp. z o.o. (również M. Stasiak)
36. Adriana Hajdarowicz	Gorzyce	śląskie	141. Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Gorzycach
	Bytom⁷⁰	śląskie	142. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Specjalistyczny nr 4 w Bytomiu (również D. Miedziak)
	Ruda Śląska⁷¹	śląskie	143. Szpital Miejski w Rudzie Śląskiej
	Świętochłowice⁷²	śląskie	144. Szpital w Świętochłowicach

⁶⁶ Objęcie placówki od 1.08.2018 r.

⁶⁷ Objęcie placówki od 1.08.2018 r.

⁶⁸ Objęcie placówki od 1.08.2018 r.

⁶⁹ Obejmowanie placówki od 1.02.2018 r. do 30.06.2018 r.

⁷⁰ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁷¹ Objęcie placówki od 01.01.2018 r.

⁷² Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

	Bytom⁷³	śląskie	145. Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei”
	Gliwice⁷⁴	śląskie	146. Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień
	Będzin⁷⁵	śląskie	147. Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Będzinie
37. Dominik Miedziak	Katowice	śląskie	148. Centrum Psychiatrii im. dr Krzysztofa Czумы w Katowicach
	Dąbrowa Górnicza	śląskie	149. Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza w Dąbrowie Górniczej
	Chorzów	śląskie	150. Szpital Specjalistyczny w Chorzowie
	Katowice⁷⁶	śląskie	151. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej MSWiA w Katowicach
	Sosnowiec⁷⁷	śląskie	152. Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II w Sosnowcu (również A. Warzycha)
	Sosnowiec⁷⁸	śląskie	153. Sosnowiecki Szpital Miejski Nr 1 w Sosnowcu (również A. Warzycha)
	Czeladź⁷⁹	śląskie	154. Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czeladzi
	Bytom⁸⁰	śląskie	155. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Specjalistyczny nr 4 w Bytomiu (również Adriana Hajdarowicz)
38. Magdalena Stasiak	Lubliniec	śląskie	156. Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr Emila Cyrana Lublińcu
	Tarnowskie Góry	śląskie	157. Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy w Tarnowskich Górach

⁷³ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁷⁴ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁷⁵ Obejmowanie placówki do 30.07.2018 r.

⁷⁶ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁷⁷ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁷⁸ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁷⁹ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸⁰ Obejmowanie placówki do 31.07.2018 r.

	Kamieniec⁸¹	śląskie	158. Ośrodek Lecznico-Rehabilitacyjny Pałac Kamieniec Sp. z o.o. (również S. Frydrychowicz)
	Zbroslawice⁸²	śląskie	159. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy dla Dzieci i Młodzieży
	Pławniowice⁸³	śląskie	160. Zakład Lecznictwa Odwykowego „Szansa”
39. Arkadiusz Warzycha	Toszek	śląskie	161. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny w Toszku
	Częstochowa⁸⁴	śląskie	162. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Częstochowie
	Częstochowa⁸⁵	śląskie	163. Częstochowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej
	Częstochowa⁸⁶	śląskie	164. Ośrodek Terapii Uzależnień
	Dębowiec⁸⁷	śląskie	165. MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Dębowcu
	Mstów⁸⁸	Śląskie	166. Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjne dla osób Uzależnionych „Betania” Archidiecezji Częstochowskiej
	Sosnowiec⁸⁹	śląskie	167. Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II w Sosnowcu Sp. z o.o. (również D. Miedziak)
	Sosnowiec⁹⁰	śląskie	168. Sosnowiecki Szpital Miejski Sp. z o.o. (również D. Miedziak)

⁸¹ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸² Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸³ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸⁴ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸⁵ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸⁶ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸⁷ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸⁸ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

⁸⁹ Obejmowanie placówki do 31.07.2018 r.

⁹⁰ Obejmowanie placówki do 31.07.2018 r.

40. Marek Zimnal	Cieszyn	śląskie	169. Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Cieszynie
	Międzybrodzie Bialskie	śląskie	170. Psychiatryczny Zakład Opiekuńczo- Lecznicy w Międzybrodzu Bialskim
	Bielsko-Biala⁹¹	śląskie	171. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej (również A. Jakubowska)
	Cieszyn⁹²	śląskie	172. Fundacja św. Elżbiety w Cieszynie
	Bielsko Biala⁹³	śląskie	173. Oddział leczenia Zespołów Abstynencyjnych w Bielsku Białej
	Bielsko Biala⁹⁴	śląskie	174. Fundacja Zapobiegania i Resocjalizacji Uzależnień „Nadzieja”
	Czechowice Dziedzice⁹⁵	śląskie	175. Stowarzyszenie Promocji zdrowia Psychicznego „Od Nowa”
41. Beata Matulińska	Kielce Morawica	świętokrzyskie	176. Świątokrzyskie Centrum Psychiatrii w Kielcach
	Sandomierz⁹⁶	świętokrzyskie	177. Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu
	Koprzywnica⁹⁷	świętokrzyskie	178. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Koprzywnicy
	Chęciny⁹⁸	świętokrzyskie	179. Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych. Hostel i Ośrodek Rehabilitacyjny dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „San Damiano”
42. Anna Bejnar	Węgorzewo Giżycko Rudziszki	warmińsko-mazurskie	180. Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie

⁹¹ Objęcie placówki od 1.09.2018 r.

⁹² Objęcie placówki od 1.09.2018 r.

⁹³ Objęcie placówki od 1.09.2018 r.

⁹⁴ Objęcie placówki od 1.09.2018 r.

⁹⁵ Objęcie placówki od 1.09.2018 r.

⁹⁶ Objęcie placówki od 07.02.2018 r.

⁹⁷ Objęcie placówki od 07.02.2018 r.

⁹⁸ Objęcie placówki od 1.07.2018 r.

	Gaudynki⁹⁹	warmińsko-mazurskie	181. MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień
	Stare Juchy¹⁰⁰	warmińsko-mazurskie	182. Ośrodek Terapii Uzależnień
	Węgorzewo¹⁰¹	warmińsko-mazurskie	183. Mazurskie Centrum Zdrowia – Szpital Powiatowy Publiczny ZOZ
43. Dorota Ciruk	Frombork¹⁰²	warmińsko-mazurskie	184. SP Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku
	Elbląg¹⁰³	warmińsko-mazurskie	185. Szpital Miejski im. Jana Pawła II w Elblągu
	Braniewo¹⁰⁴	warmińsko-mazurskie	186. Powiatowe Centrum Medyczne w Braniewie
	Elbląg¹⁰⁵	warmińsko-mazurskie	187. Młodzieżowy Ośrodek terapeutyczny KARAN ”Dom Zacheusza” w Elblągu
44. Ewa Górko	Olsztyn	warmińsko-mazurskie	188. Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie
	Dobre Miasto	warmińsko-mazurskie	189. Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej
	Lidzbark Warmiński¹⁰⁶	warmińsko-mazurskie	190. w Dobrym Mieście Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Lidzbarku Warmińskim
45. Dominika Opała¹⁰⁷	Kościan¹⁰⁸	wielkopolskie	191. Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. Oskara Bielawskiego w Kościanie (również K. Stępczak)
	Poznań	wielkopolskie	192. Szpital Kliniczny im. Karola Jonschera Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego

⁹⁹ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹⁰⁰ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹⁰¹ Obejmowanie placówki do 31.12.2018 r.

¹⁰² Objęcie placówki od 08.05.2018 r.

¹⁰³ Objęcie placówki od 08.05.2018 r.

¹⁰⁴ Objęcie placówki od 08.05.2018 r.

¹⁰⁵ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹⁰⁶ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹⁰⁷ Od 12.04.2018 r. (powrót do pracy po długotrwałej nieobecności)

¹⁰⁸ Obejmowanie placówki do 31.07.2018 r.

			w Poznaniu
	Poznań	wielkopolskie	193. Szpital Wojewódzki w Poznaniu
	Poznań¹⁰⁹	wielkopolskie	194. Centrum Zdrowia Psychicznego
	Poznań¹¹⁰	wielkopolskie	195. Szpital Miejski im. E. Raszei
	Owińska¹¹¹	wielkopolskie	196. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy i Rehabilitacji Medycznej w Poznaniu. Oddział opiekuńczo-Lecznicy w Owińskach
	Gałęzowo¹¹²	wielkopolskie	197. Ośrodek Leczenia Uzależnień „ARCUS”
	Poznań¹¹³	wielkopolskie	198. Agnus Prywatny Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia
	Kobylnica¹¹⁴	wielkopolskie	199. Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Uzależnień Caritas Archidiecezji Poznańskiej „Wierzenica”
46. Magdalena Popiołek¹¹⁵	Gniezno	wielkopolskie	200. SP ZOZ Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Aleksandra Piotrowskiego "Dziekanka" w Gnieźnie
	Gniezno	wielkopolskie	201. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy SPZOZ
47. Katarzyna Stępczak¹¹⁶	Kościan	wielkopolskie	202. Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. Oskara Bielawskiego w Kościanie (również D. Opała)
	Śrem	wielkopolskie	203. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Śremie

¹⁰⁹ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹¹⁰ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹¹¹ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹¹² Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹¹³ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹¹⁴ Objęcie placówki od 01.08.2018 r.

¹¹⁵ Długotrwała nieobecność

¹¹⁶ Zatrudnienie od 29.10.2018 r.

48. Barbara Lipecka	Szczecin Zdroje	zachodniopomorskie	204. Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje”
	Szczecin	zachodniopomorskie	205. Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 im. prof. Tadeusza Sokołowskiego Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego
	Nowe Czarnowo	zachodniopomorskie	206. Szpital Powiatowy w Gryfinie
49. Wojciech Martyna¹¹⁷	Stanomino	zachodniopomorskie	207. Szpital Powiatowy im. A. Sokołowskiego w Złotowie
	Koszalin¹¹⁸	zachodniopomorskie	208. Środkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego MEDiSON
	Szczecinek	zachodniopomorskie	209. Zakład Opieki Psychiatrycznej „Salus” w Szczecinku
	Szczecinek¹¹⁹	zachodniopomorskie	210. „Patronka” sp. z.o.o.
	Darzewo	zachodniopomorskie	211. Ośrodek Rehabilitacyjno-Postresocjalizacyjny w Darzewie
	Wandzin	pomorskie	212. Ośrodek Readaptacji EKO „Szkoła Życia” w Wandzinie
	Chojnice¹²⁰	pomorskie	213. Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Mawiko" w Chojnicach
	Człuchów¹²¹	pomorskie	214. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Człuchowie

¹¹⁷ Zatrudnienie od 15.02.2018 r.

¹¹⁸ Objęcie placówki od 01.06.2018 r.

¹¹⁹ Objęcie placówki 1.06.2018 r.

¹²⁰ Obejmowanie placówki od 15.02.2018 r. do 01.06.2018 r.

¹²¹ Obejmowanie placówki od 15.02.2018 r. do 01.06.2018 r.

Wykaz podmiotów leczniczych w poszczególnych województwach objętych czasową działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Tabela 11. Wykaz podmiotów leczniczych w poszczególnych województwach objętych czasową działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Podmiot leczniczy	Rodzaj udzielanych świadczeń/Oddział	Data realizacji	Województwo
1. Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień „MONAR” we Wrocławiu	Rehabilitacja uzależnionych od substancji psychoaktywnych	18.01.2018 r.	opolskie
2. Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie	Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	23-24.01.2018 r.	mazowieckie
3. Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie	Klinika Psychiatrii Ogólnej	02.02.2018 r.	podkarpacie
4. Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Uzależnienia „Metanoia” w Chmielniku	Świadczenia Rehabilitacyjne dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych (dzieci i młodzież 13-19 lat)	14.02.2018 r.	podlaskie
5. Szpital Specjalistyczny im. H. Klimontowicza w Gorlicach	Świadczenia psychiatryczne dla dorosłych Leczenie Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych	15-16.02. 2018r.	małopolskie
6. Stowarzyszenie MONAR ; Centrum Pomocy Bliźniemu Monar- MARKOT; Warszawa	Oddział Terapii Uzależnień Oddział Uzależnień od Alkoholu	7-9.03.2018 r.	mazowieckie
7. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie	Oddział Leczenia Uzależnień	16.03.2018 r.	podkarpackie
8. Szpital Wojewódzki	Psychiatria Ogólna	19-20.03.2018 r.	łódzkie

im. Jana Pawła II w Bełchatowie	Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu		
9. Ośrodek Leczenia Uzależnień od Środków Psychoaktywnych „San Damiano” w Chęcinach	Hostel dla Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych Terapia Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych	23.03.2018 r.	świętokrzyskie
10. Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Rybniku	Rehabilitacja Lecznicza Oddziały Psychiatryczne Oddział Psychiatryczny dla Chorych Somatycznie Zakład Opiekuńczo-Leczniczny Psychiatria Sądowa o Podstawowym Stopniu Zabezpieczenia Psychiatria Sądowa o Wzmocnionym Stopniu Zabezpieczenia	14-18.05.2018 r.	śląskie
11. Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczny w Celejowie	Świadczenia Opiekuńczo – Lecznicze Psychiatryczne	24.05.2018 r.	lubelskie
12. Zakład Opiekuńczo – Leczniczny w Krakowie	Psychiatryczne opiekuńcze – lecznicze dla dorosłych	12.06.2018 r.	małopolskie
13. Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie	Oddział Psychiatryczny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu Hostel dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi Zakład Opiekuńczo – Leczniczny Psychiatryczny	14-15.06.2018 r.	lubelskie
14. Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „Rivotorto” w Połańcu	Hostel dla Uzależnionych od Alkoholu	18.07.2018 r.	świętokrzyskie
15. Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia	Świadczenia Psychiatrii Sądowej o Podstawowym Zabezpieczeniu	22-23.10.2018 r.	mazowieckie

im. Profesora Jana Mazurkiewicza	Świadczenia Psychiatrii Sądowej o Wzmocnionym Zabezpieczeniu Leczenie Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych Świadczenia Terapii Uzależnienia od Alkoholu Świadczenia Opiekuńczo-Lecnicze dla Dorosłych Świadczenia Psychiatryczne Psychogeriatryczne Świadczenia Psychiatryczne dla Dorosłych		
16. Szpital Powiatowy im. Alfreda Sokołowskiego w Złotowie	Oddział Psychiatryczny Oddział Rehabilitacyjny Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych	26-27.10.2018 r.	wielkopolskie
17. Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Radecznicy	Psychiatria Ogólna Świadczenia Psychiatryczne dla Przewlekle Chorych Terapia Uzależnienia od Alkoholu Zakład Opiekuńczo-Lecniczy Psychiatryczny	30-31.10.2018 r.	lubelskie
18. Caritas Archidiecezji Przemyskiej, Centrum Medyczno-Charytatywne w Przemysłu	Zakład Opiekuńczo-Lecniczy Psychiatryczny	30.11.2018 r.	podkarpackie
19. Szpital Powiatowy im. Alfreda Sokołowskiego w Złotowie	Oddział psychiatryczny Oddział rehabilitacyjny Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych	26-27.11.2018 r.	wielkopolskie
20. Regionalny Ośrodek Psychiatrii Sądowej w Starogardzie Gdańskim	Świadczenia Psychiatryczne dla Dorosłych w Warunkach Maksymalnego Zabezpieczenia	27-29.11.2018 r. 20.12.2018 r.	pomorskie
21. Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Starogardzie Gdańskim	Świadczenia Psychiatryczne dla Dorosłych Świadczenia Psychiatryczne dla Dzieci i Młodzieży Świadczenia Psychiatryczne dla Przewlekle Chorych Świadczenia Psychogeriatryczne Świadczenia Psychiatrii Sądowej w Warunkach	27-29.11.2018 r. 20.12.2018 r.	pomorskie

	<p>Podstawowego, Wzmocnionego Zabezpieczenia Świadczenia Psychiatrii Sądowej w Warunkach Wzmocnionego Zabezpieczenia dla Nieletnich Świadczenia Opiekuńczo- Lecznicze dla Dorosłych Leczenie Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych Świadczenia Terapii Uzależnienia od Alkohol</p>		
22. Uzdrowisko Konstancin Zdrój Spółka Akcyjna Szpital Rehabilitacyjny w Konstancinie Jeziorna	Oddział Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży	28.11.2018 r.	mazowieckie
23. Górnśląskie Centrum Medyczne im. prof. Leszka Gieca Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach	Świadczenia Psychiatryczne	10.12.2018 r.	śląskie
24. Krajowy Ośrodek Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjacyjnym w Gostyninie	Oddział Leczniczo- Rehabilitacyjny o Maksymalnym Zabezpieczeniu	13-14.12.2018 r.	mazowieckie
25. Powiatowy Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Grojcu	Zakład Opiekuńczo- Leczniczy Psychiatryczny	14.12.2018 r.	małopolskie
26. Oddział Leczenia Zaburzeń Nerwicowych	Psychiatria Ogólna	21.12.2018 r.	śląskie

Rzecznik Praw Pacjenta

W przypadku pytań, wątpliwości lub sytuacji naruszenia praw pacjenta
skontaktuj się z Biurem Rzecznika Praw Pacjenta

**ul. Młynarska 46
01-171 Warszawa**

Telefoniczna Informacja Pacjenta

800 190 590

czynna pn. – pt. w godz. 8:00-18:00

**kancelaria@rpp.gov.pl
www.rpp.gov.pl**